

Фундатори українотворення

ДО РОЗГАДКИ ТАЄМНИЦІ ЛОБАНОВСЬКОГО,
АБО НЕПІЗНАНА АЛХІМІЯ ФУТБОЛУ*

Михайло МИКИТЮК

Copyright © 2009

*“Ми ніколи ні перед ким
не розкривали всіх секретів...”.*
(А.М. Зеленцов)

Частина Друга
ТАЄМНИЦЯ РЕЗУЛЬТАТУРозділ 1
ЗАГАДКА РОЗГРОМУ “БАРСЕЛОНИ”

Розкішний, на півполя пас Калітвінцева, розпоров оборону іспанців, мов ножем. М’яч ідеально ліг на хід Реброву, що вигулькнув з-під носу ошелешених захисників. Увімкнувши форсаж, Сергій понісся правим краєм. За ним, розтягнувшись діагоналю, мчала стрімголов уся “синьо-гранатова” оборона. Каталонці відставали, проте висіли на плечах форварда, як “мессершимідти” на хвості бомбардувальника. Це позбавляло оперативного простору, не давало рвонутися навпростець, щоб вийти на ціль лобовою атакою. Ситуація складалася патова: змушувала на граничній швидкості рухатися лише за прямою. З кожним кроком кут до воріт ставав гострішим і шанси на успіх катастрофічно танули. Врешті впали до нуля — форвард вперся в лицьову лінію. Момент здавався вичерпаним. Залишалося хіба що звернути вправо до кутового прапорця, очікуючи підмоги. Але трапилося неймовірне. Не збавляючи ходу, наперекір будь-якій логіці, нападник вистрілював. Потужно, мов з гаківниці. Стотисячник навіть не зойкнув. Лише по хвилі, коли прийшло розуміння того що сталося, захлинувся несамовитим ревом і втопився в жовто-синьому мареві. А в пам’яті сплив фантастичний гол Ван Бастена у фіналі Чемпіонату Європи... Йшла шоста хвилина зустрічі. Наші рвали “Барсу”...

Так розпочинав сходження на свою останню і найвищу вершину найтитолованіший футбольний тренер радянського та пострадянського простору Валерій Лобановський.

Але чому останню? Адже був ще півфінал Ліги Чемпіонів 1999 року. Тим паче, чому найвищу? Окрім згаданої ЛЧ-98/99, був ще Кубок кубків та Суперкубок-75, Кубок кубків-86, фінал Чемпіонату Європи-88. Кожна з цих вершин здійснюється над футбольним небом-краєм значно вище, ніж, хай і яскраві, проте локальні перемоги над “Барселоною”.

Усе вірно. З огляду на турнірні здобутки. А з точки зору, так би мовити, духу гри? Особливо в світлі результатів, досягнутих в двох матчах поспіль?..

Незбагненне шосте чуття підказує: щось нове і незриме з’явилося в стартових іграх команди Лобановського третьої хвилі. Може, навіть не стільки в іграх, як довкола них. В найтонших, найінтимніших штрихах і відтінках, що, здається, мали стосунок до характеру поєдинків. Особливо до їх результатів. Пригадуєте, вихоплені телекамерою, ледь помітні кивки головою перед початком матчу, що разюче нагадували хресне знамення? Раніше метр цього не робив. Пізніше також. Коли журналісти “попалили”. Щось невловиме, непідвладне людській свідомості, однак винятково суттєве, приніс Васильович зі Сходу. Це “щось” витало всюди, де він з’являвся: на стадіонах, на прес-конференціях, в медіа-центрах. І де не з’являвся теж. Щойно мова заходила

* Продовження. Початок у № 1. – 2009. – С. 5–43.

про футбол. Флюїди загадкового Лобановського не полишали навіть на самоті, коли вболівальницькі пристрасті пригасали і хотілося мислити про високе та вічне, а думки вперто зсувалися до милої серцю гри. Ніколи більше чогось ТАКОГО пережити не доводилося. А тоді, золотої осені 97-го, від незнайомих відчуттів з містичним присмаком, не було рятунку. Вони переповнювали. Оглушували. Але “найжахливіше” — нишком прокрадалися у звінкльовану дивовижними подіями свідомість і тихою сапою, крок за кроком, підривали основи світоустрою. Непохитного, відколи себе пам’ятав. Зухвало нашіптували речі неймовірні. Речі, яких ніяк не могло бути. Ніяк! Без будь-яких фактів та аргументів. Лише в силу єдиного неубієнного доказу горезвісної тьоті Моті: “Цього не може бути тому, що не може бути ніколи!”

Виходило, ніби футбольний матч, а, тим паче, турнір — далеко не безневинне шоу, щільно нашіптоване хаотичними випадковостями, а вкрай важливе упорядковане дійство. Та найголовніше, що “добивало” остаточно, дійство кероване. Кимось незримим, владним. Це не залишало місця жодній неконтрольованій події, жодній випадковості. Чи то ігровому казусові, чи суддівському ляпові, чи несподіванці неякісного газону, чи примхам погоди. Здавалося, навіть сфабрикований матч та упереджене суддівство не могли порушити невблаганного ходу подій, заздалегідь спланованого невидимим керівництвом. Складалося враження, ніби ще задовго до змови, результат майбутньої обгородки був відомий і пасовано вплетений у загальну канву турніру. Як це робилося? — Загадка. Для чого? — Загадка. Ким? — Загадка. Однак, не покидало передчуття — розгадки знав Лобановський. Принаймні деякі. Подібні асоціації навіювала монументальна постать метра. Його, непорушний, мов сніги Тибету, спокій. І, звичайно ж, результати. Неймовірні результати 97-го, від яких не було сил відмахнутися. Все це не стільки думалося, як відчувалося. Нав’язливо. Спокусливо. Обнадійливо. Як відчувається запах весни.

Проте, і думалося також. Заціпенілий розум шпортався за нагромодження фактів. Чіплявся за дивовижні співпадіння, як хвіст безпритульного пса за сухі реп’яхи. Однак вперто відмовлявся вірити. Бунтував. Притягував за вуха аргументи, аби самому собі доказати, що довкола лише унікальні, витончені випадки... Та чомусь не доказувалося. Нашпановані вуха тріщали, а свідомість немилосердно точили вгодовані, як ніготь, шашлі сумнівів. Бо й

справді, чим, наприклад, можна було пояснити незбагненне везіння динамівців у першому, після повернення Лобановського, груповому турнірі? Везіння, що супроводжувало команду від стартового поєдинку і аж до передостаннього туру включно. До матчу, в якому виконалося головне завдання осіннього змагального циклу — вихід з групи. Пригадуєте, тоді в кожній грі кияни відкривали рахунок і жодного разу не відігравалися за ходом зустрічі. Більше того — стабільно забивали швидкий гол, що дозволяло контролювати поєдинок.

Аналітичний відступ

Сюди начебто не вписуються обидва матчі з голландським ПСВ. Бо в тих зустрічах динамівці відкрили рахунок в середині першого тайму. Та не поспішаймо з висновками.

Для мобільних і стрімких команд Лобановського швидкий гол завжди мав дещо більший зміст, ніж просто перевага в рахунку чи психологічна впевненість. Це була обов’язкова передумова найефективнішого тактичного плану — контратакуючого. Адже для того щоб змусити суперника піти в атаку великими силами й оголити тили, тобто, одержати оперативний простір для розгонистих “обороток”, найкраще вийти вперед у рахунку. Чи не так? І чим швидше — тим краще — більше часу команда могла діяти в максимально сприятливому ігровому режимі. Проте далеко не завжди для цього потрібен швидкий гол. Нерідко турнірна ситуація складається таким чином, що для суперника і нічия рівноцінна поразці. Тоді тактична схема, яку породжує швидкий гол, окреслюється ще до виходу команд на поле. Власне такими і були матчі з ПСВ.

Перед початком першої зустрічі свою роль зіграла дезінформація. То був стартовий поєдинок в групі “С”. Її журналісти охрестили ще “групою смерті”, бо за єдину путівку до чвертьфіналу зійшлося аж три гранди європейського футболу: іспанська “Барселона”, англійський “Ньюкасл” та вже згаданий ПСВ. “Динамо” в розрахунок ніхто не брав. Адже про чудесне преображення, яке після повернення метра сталося з командою за неймовірно короткий час, Європа ще не відала ні сном, ні духом. Тож цілком природно, що голландці у поєдинку, як їм тоді здавалося, з безпросвітним аутсайдером, та ще й на своєму полі, святою справою вважали не лише взяти “законні” три очки, але й різницю підігнати будь здоров. Не дивно, що і без пропущеного швидкого голу ласі на дармівщину “тюльпано-

води”, з перших хвилин, всім стовпищем рвонули до воріт Шовковського здобувати халлявні преміальні... Зате після перерви, коли Дік Адвокат (тодішній тренер ПСВ) зрозумів, що треба щільніше грати в обороні (бо закланні овечки з Києва самі не проти когось підстригти — рахунок першого тайму — 1:1) — швидкий гол, за всіма правилами жанру, намалювався миттєво. Ребров — 47 хв.

Ну а перед повторним поєдинком в Києві розклад у “групі смерті” витасувався таким чином, що забивати швидкий гол хлопцям Лобановського взагалі не було потреби. Як, до речі, будь-який інший. Головне не пропустити — нічия достроково виводила “Динамо” до чвертьфіналу.

* * *

Повернемося до обірваної думки. Якщо це славнозвісний фарт, то чому такий зтяжний? Чому із такою підозрілою стабільністю повторювався аж у п’яти матчах поспіль? А якщо прогнозована закономірність, яка начебто, впливала із особливо потужного стану команди тієї пори, то чому аналогія не простежувалася й надалі? Хоч частково? Хоча б в наступній ЛЧ, де кияни дійшли аж до півфіналу, по дорозі зіпхнувши з трону самого чемпіона Європи мадридський “Реал”? Тобто, за логікою, грали ще сильніше, ніж восени 97-го. Про швидкі голи взагалі помовчимо. Хіба отой, що вривався в пам’ять... Той, злочасний, Кахи Каладзе у 2000-му, після якого “Андерлехт” виніс нас — 4:2.

Однак, головною загадкою, безумовно, залишаються вікопомні поєдинки з “Барселеною”. Поєдинки, підсумок яких донині не влазить в зашорені півкулі здорового глузду. А прикидаєте, що творилося у вболівальницьких головах тоді?... Розпалювали уяву навіть не розгромні рахунки — 3:0 в Києві і 0:4 на “Камп Ноу”, — а та легкість, майже невагомість, з якою вони здобувалися. І, що особливо прикметно, — в двох поєдинках поспіль. Тим паче, що в перерві “Барса”, впевнено розібралася із найтитолованішим клубом Європи мадридським “Реалом” в рамках національного чемпіонату. Причому, на “Сантьяго Бернабеу”, — в цитаделі заклітого ворога, де,

зауважте на хвильку, не святкувала тріумфу вісім років. (А “Реал” в тому сезоні, ні багато, ні мало, переміг в Лізі Чемпіонів. До слова, після 32-річної перерви.) Додайте впевнене тогочасне лідерство “синьо-гранатових” у Прімеро¹¹, а в підсумку перемогу в чемпіонаті Іспанії, і загадка розгрому “Барселони” перетворюється у велику таїну за семи печатями. Особливо, враховуючи, що й “Динамо” ні до, ні після диких танців на мощах каталонського гранда, не видавало й близько чогось подібного. Навіть в першому читанні. То що ж це було?..

Стереотипне мислення, як завжди, має відповідь чітку і безапеляційну — збіг обставин. І справді, що ж іще? Не дідусь же Хотабич приклав до того руку.

Чи то пак, бороду. Та й взагалі, чи можливо, щоб в наш електронно-комп’ютерний вік нормальна, освічена людина зі здоровою психікою та середньостатистичною логікою сприймала футбол якось інакше? Неможливо. І я про те ж. Та чомусь саме оті, суперздорові психіка з логікою, що, власне покликані “до остатного гудзика” боронити свідомість від вторгнення примарних ілюзій, якраз і породжують найбільші сумніви. Посудіть самі.

Якщо розгром визначально сильнішої команди слабшою цілком правомірно вважається курйозним випадком, то, за цією ж аргументацією, повторне збиткування, тим паче з більшим рахунком, в стислі часові терміни та ще й на полі суперника — закономірність. А це означає, що вже згадана середньостатистична пані Логіка, зобов’язана безпристрасно констатувати очевидний факт — маємо справу з елементарною різницею в класі. Щось на зразок Німеччина — Саудівська Аравія (8:0!) на ЧС-02.

“Але ж цього не може бути!” — вигукне пересічний вболівальник, не кажучи вже про маститого фахівця. І матиме рацію. Бо уявити, що легендарна “Барселона” реально (не випадково, а реально!) здатна декласуватися до позначки 0:7 — нереально. Навіть відносно якогось ще легендарнішого, ще грандовішого гранда. Навіть, коли погодитися, що восени 97-го вона зсунулася значно нижче свого звичного рівня... При будь-яких обставинах це неможливо. Неможливо фізично. Хоча б в силу вкладених в неї коштів¹²...

¹¹ Після 9 турів “Барселона” мала в доробку 25 очок із 27 можливих і на цілих 6 пунктів випереджала земляків із “Еспаньйола”, що йшли другими.

¹² На той час у “Барселоні” виступало чимало зірок. Як і завжди. Чого лише вартували Рівалдо та Луїш Фігу? Кожен невдовзі став володарем “Золотого м’яча”, а у 1999 і 2001 роках відповідно — був визнаний кращим футболістом планети. Крім того, в лавах команди виблискував Хрісто Стоїчков — володар ЗМ-94. Щоправда в поєдинках з “Динамо” він участі не брав. Через травму. Проте цей факт дає змогу уявити, якого рівня гравцями тасувала тодішня “Барселона”.

Та й “Динамо” не було отією ще легендарнішою і ще грандовішою. Ми, звичайно, хотіли вірити. І вірили. Але... Тепер з відстані років та пригаслих емоцій розумієш — таки значною мірою бажане видавалося за дійсне. Інакше, чому не порвали на таке ж дрібнесеньке конфетті й інших суперників, які були нічим не кращі за “Барселону”? Більше того, чому так жахливо влетіли навесні “Ювентусу”? То що це було?..

Не витримує логічного “очі в очі” і козирний аргумент усіх подібних розбірок. Мовляв, іспанці недооцінили нас. Поставилися, як до суперника, зверхньо, що, в поєднанні з не зовсім оптимальним ігровим станом, і вивело опришків Ван Галя на заздальгедь заряджені граблі.

По-перше. Таке припущення ще можна якось прив’язати до київського матчу, хоч факти явно кульгають. Адже невдалий старт (після 2 ігор 1 очко) суттєво похитнув претензії каталонців на чільне місце в “групі смерті”. А лише воно, згідно з положенням в тому турнірі, гарантувало перепустку в наступне коло. Тому “Барселоні” вкрай не випадало програвати в Києві. Це вже само по собі породжує великі сумніви стосовно недооцінки суперника. Притому лідера групи.

Говорити ж про будь-яку пиху в повторному матчі абсурдно в принципі. Адже після погрому на “Олімпійському” “Барса”, без перебільшення, опинилася на мінному полі, де щонайменший хибний крок і тельбухи на гіляці.

По-друге. Як показала вже згадана зустріч з “Реалом”, каталонці, маючи перед собою відповідний подразник, могли без особливих зусиль налаштуватися на окремий поєдинок і навіть у напіврозібраному стані пом’яти трактор. А яким подразником для обпсячених іспанців виступало “Динамо” найкраще відчуті із витягів їхньої преси і супровідних коментарів надрукованих напередодні повторної гри.

“Бути чи не бути” — це гамлетівське питання лягло в основу заголовку коментаря “Вангурді”, провідної каталонської газети...

Матч з чемпіоном України для “Барси” справді може стати вирішальним: або вона одержить можливість продовжити боротьбу в Лізі Чемпіонів, або позбудеться навіть теоретичних шансів...

Остання поразка провідного клубу країни, судячи з усього, стала тією краплею, котра переповнила чашу терпіння іспанських вболівальників і експертів. Вона викликала бурх-

ливий потік не лише критичних, але й гнівних виступів у національній пресі. Деякі газети (“Депортиво”, наприклад) розцінили її принизливою для всього іспанського футболу. Одразу ж пішли вимоги відставки тренера “Барси” голландця Луїса ван Галя, котрий до минулого року працював у прославленому “Аяксі”.

(А. МЕДВЕДЕНКО “Футбол XXI века”, №8, 1997 р.)

“Вранці у день матчу ознайомився з тим, що пише про майбутню зустріч іспанська преса. На сторінках однієї з газет побачив Лобановського, Веремєєва і Сабо, що сиділи поруч на вечірньому тренуванні і підпис: “Завтра на “Ноу Камп” вони будуть розстріляні.”

На обкладинці газети “Marca” розміщена фотографія Луї ван Галя з приставленим до скроні пальцем. Під фото заголовок: “Російська рулетка”. На внутрішніх сторінках текст: “Будемо потужно атакувати. Не повинна повторитися київська ситуація, коли з чотирьох моментів “Динамо” використало три. Поразка подібна смерті”.

Португалець Луїш Фігу, капітан “Барси”, що відсвяткував напередодні матчу 25-річчя, з’явився на шпальтах “As”, тримаючи у руках хутрянну шапку і відігнувши донизу великий палець. Текст сповіщав, що португалець жадає помсти — за розгром у Києві 0:3 і невдачу збірної своєї країни. Бразилець Джованні обіцяв, що з “Динамо” буде на “Ноу Камп” покінчено. І це далеко не все, що “видали на гора” ЗМІ Іспанії.”

(А. ЛИПЕНКО “Футбол XXI века”, №8, 1997 р.)

І по-третє. Як стверджує старий, бородатий анекдот — справжній індіанець двічі на ті ж граблі не наступає. А те, що Луї ван Галь був справжнім, сумніву не має. На той час він вже носив за поясом цілий оберемок ворожих скальпів, котрі здобув у ЛЧ, у тріумфальному поході 95-го з амстердамським “Аяксом”.

То що ж це було?..

За бажанням можна й далі вишукувати аргументи, які б засвідчили, що, власне, нічого особливого восени 97-го не сталося.

“Я вже мовчу про славу перемогу над “Барселаною” і яким складом вона з нами мучилася...”

(А. ФРАНКОВ “Футбол”, №78, 2008 р.)¹³

¹³ Слід зауважити, що наведений вислів головного редактора “Футболу”, був закинутий з іронією. Типу того, як сприймають перемоги наших команд песимістично налаштовані вболівальники. Сам же він, принаймні в тому тексті, іншої думки.

“НАША перемога це завжди дуже-дуже добре.”

Цілком припускаю, що в лабіринтах історії світового футболу якийсь прискіпливий архіваріус знайде факт подібний динамівсько-барселонському протистоянню. Може, й не один. На основі цього професіонали логічного мордобою на корейську моркву пошинкують найменші підозри в унікальності отих двораундових 7:0. Доведуть, що загадка розгрому “Барселони” без проблем вписується в рамки банального матаналізу. Можливо. Цілком можливо. Але, як заперечити факти, так би мовити, нематеріальні? Бо насправді, головний зміст тих подій приховується не стільки в сенсаційному погромі “Барси”, чи достроковій перемозі ДК в “групі смерті”, де на початку нас мали за блазнів, як у особливих відчуттях, що породили ті перемоги. Відчуттях невідомої досі впевненості у майбутньому. У власних силах, що футбольним бумом охопили всю країну. Можна лише уявити, яку потугу в жилах відчували самі динамівці тієї пори.

*“Тепер нам однаково, проти кого грати.”
(Історичний вислів капітана ДК-97 Ю. КА-
ЛІТВІНЦЕВА після розгрому “Барселони”.)*

І ту масову впевненість, отой позбавлений песимістично-цинічного прагматизму стан душі й думки, приніс у нашу злиденну хату Валерій Лобановський. Приніс реально. Переконливо. Незаперечно. Як приносить месія вищу істину. Святиню. Ми і зробили тоді з нього святиню. Ідола.

Нехай тільки футбольного, та все ж. Він попереджав. Просив. Застерігав. Але... Хіба існували на той час слова, які б хоч на макове зернятко похитнули воістину всенародну віру у високу зорю Лобановського? Навіть недруги, заморожені унікальною містерією на “Камп Ноу”, не могли стримати захоплення від побаченого і. Забувши на мить про хворобливу, генетичну динамофобію, віддалися на волю почуттів.

“Не ховав своїх захоплених емоцій і сусід в ложі преси, спортивний коментатор російського каналу НТВ Василь Уткін. А його запальну фразу після третього голу в ворота Байї не відтворити просто не можу: “Ось так гра! Ось так футбол! Ось так Лобановський! Ось так “Динамо”!”

(Ю. ЩЕРБАК “Футбол ХХІ века”, №8, 1997 р.)

Інформаційний відступ

Аби зрозуміти, що це було насправді хвилинне потьмарення, яке сталося внаслідок непідвладної розумові футбольної події, слід доповнити. Вже не далі, як в наступній зустрічі ЛЧ “Динамо” — ПСВ, коли емоції спали і на перший план вилізла традиційна колюча неприязнь, ми знову почули звичного Уткіна. Ось коментар з цього приводу О. Базилевича — одного з найближчих сподвижників Лобановського. Він, як ніхто, знав закулісну кухню довколафутбольних стосунків, що тяглися ще з радянських часів.

“...панові Уткіну, котрий коментував кийвський матч на НТВ, потрібен був видовищний футбол. І це в матчі, що вирішував долю єдиної путівки до чвертьфіналу! І таких любителів красивого в Москві чомусь дуже багато...”

“... Такий примітивний футбол, що, дивуюся, як це їм вдається вигравати!” — питає коментатор... Потім, отямившись, починає вибачатися: “Ну не примітивний, а простий...”

Так ніби і розбирається де в чому, і з фахівцями, і з гравцями знайомий. Але це — явний опонент нашому футболу. А за начебто об’єктивністю “неозброєним вухом” чую його жалкування з причини невикористаних моментів з боку суперників. Він до останньої хвилини чекав, що голландці зможуть нічию перетворити в перемогу!..”

(“Футбол ХХІ века”, листопад, 1997 р.)

* * *

Здавалося у світі не існує сили, яка здатна стати на прю з цим футбольним титаном. Не вкладалося у голову, що могло завадити досягнути результату, коли того прагнув Лобановський? Прагнув усією потугою своєї волі і таланту. Хіба що випадок (“Динамо” - “Ньюкасл”) ¹⁴, відсутність мотивації (“Ньюкасл” - “Динамо”) ¹⁵, або ж суддівська упередженість

¹⁴ Другий тур групового раунду ЛЧ-97/98.

“Динамо” вже в середині другого тайму вело 2:0 і мало купу моментів, щоб остаточно закопати суперника. Замість того двічі безглуздо пропустили вкінці — 2:2. У післяматчевому флеш-інтерв’ю Лобановський назвав ту гру — “нешасним випадком”.

¹⁵ Останній матч групового турніру ЛЧ-97/98.

Вже нічого не вирішував. Єдину путівку до чвертьфіналу здобули кияни. До Англії летіли як на екскурсію. Підтвердженням став безпрецедентний для забобонного Лобановського вчинок — він дозволив футболістам взяти в поїздку дружин та наречених. Немічна гра і закономірна поразка — 2:0.

(Україна — Хорватія)¹⁶. Проте і це тоді видавалося чимось маловартісним, несуттєвим. Мінлива Фортуна так сонячно посміхалася нам, що вірилося — так буде завжди. Щонайменше — поки з нами Лобановський. І ми вірили. Вірили всі. Як малі діти — однаково щиро і самозречено.

Незалежно від рівня культури й інтелекту, віку і соціального статусу, політичних вподобань і національної приналежності. Загубивши розум, втративши почуття реальності, ми всю осінь і зиму жили з цією піднесеною вірою в якомусь іншому вимірі. Десь між небом і землею...

“Після абсолютно приголомшливої поразки “Барселони” в Києві з рахунком 0:3, про футбол заговорили відразу всі: від фанів-петеушників до високих політиків — подія вдалася, і насправді, на здивування “в самісіньке яблуко”...”

(М. МАКСИМОВ “Футбол ХХІ века”, №8, 1997 р.)

А тапер — стоп! Призупинимось на хвилину і спробуємо події якось осмислити. А чи не закрадається спокуслива думка, що все насправді так і було? Що тоді, восени 97-го, Лобановський справді вивів команду на таку вершину футбольної досконалості, де вже неможливо перебувати без кисневої подушки? Де починається інший фізичний стан речей, інший вимір? І оте містичне 7:0, що в прямому розумінні приголомшило футбольну Європу, було не випадком, не наслідком хвилинного

потьмарення “Барселони” чи, навпаки, — осяянням “Динамо”, а реальним співвідношенням сил, що склалися у світовому футболі в ту осінь. Місяць. В ті дні. Інакше кажучи — то були фізично окреслені розміри прірви, котра розверзлася між командою, що якимось дивом перенеслася на часину в далеке майбутнє, та рештою футбольного світу. Футбольним бомондом сучасності. І базувалася ота вражаюча різниця в класі зовсім не на ігрових компонентах. Якраз тут нічого особливого не сталося. Це і вводить в оману прагматичних аналітиків, породжуючи сумніви стосовно винятковості динамівсько-барселонського протистояння. Відбулось щось інше. Протилежно інше, що, як підказує відчуття, має прямий стосунок до таємниці феномену Лобановського...

Спішу заспокоїти спантеличеного читача. Не збираюся нічого доводити на основі голословних припущень. Тим паче, на сумнівних почуттєво-емоційних роздумах та здогадках будувати доказову базу питань, що порушувалися у першій частині. В жодному разі. Розділ переслідує іншу мету — показати, з чого все почалося. Які відчуття і думки навіяли вражаючі поєдинки з “Барселоною”. Яким чином оті, начебто неадекватні переживання, стали відправною точкою дослідження. Адже з позиції сьогоденної свідомості можна сказати: загадка розгрому “Барселони” породила загадку таємниці Лобановського. Більше того, сприяла кардинальній переоцінці цінностей. Навіть зміні світогляду. Принаймні футбольного. Якщо префразувати, тоді, у листопаді

¹⁶ Повторний матч плей-оф за вихід до фінальної частини ЧС-98.

Хоч збірну на той час тренував Сабо, сприймалася вона, як ще одна команда, якою неофіційно керує Лобановський. І не дивно. Честь першої команди України захищало все київське “Динамо”. Наприклад, у стартовому складі звітного матчу вийшло 10 динамівців.

Так ось, матч із хорватами прийшовся акурат після тріумфу в Барселоні. Тобто, на час, коли і рівень гри, і психологія переможців у киян зашкалювали. Тому ліквідувати гандикап у 2 м'ячі, що утворився після першої зустрічі в Загребі, видавалося справою цілком підйомною. Недарма це з острахом визнавав перед матчем і тренер гостей Мірослав Блажевич.

“...я не сумніваюся, що матч буде для нас важким. Адже київське “Динамо”, гравці котрого складають основу збірної України, сьогодні одна з кращих команд світу. Тому шанси суперників на вихід у фінал розцінюю як однакові.

(Із книги “117 шагів к признанию”, автор-упорядник Ю. Карман.)

В принципі так і сталося. “Жовто-сині” вивергли на “клітинкових” таку лаву атак, що за лічені хвилини втоптали їх в газон “Олімпійського”. Однак, як виявилось, не все того вечора залежало від гравців та їхньої майстерності. Невдовзі бригада арбітрів дала зрозуміти, хто насправді господар на полі і кому належить стати переможцем за будь-яких обставин.

“... уже на 8-й хвилині наша команда забила другий гол. Ребров і Шевченко запресингувавши Юрича і Асановича, відібрали м'яч, і Шевченко, не зважаючи на суперників, що висіли на ньому, протягнув шкіряну кулю на ударну позицію. Мрлич на постріл зреагував, але першим на добиванні опинився Косовський. 2:0? Аж ніяк, асистент арбітра Рестада несподівано для всіх змахнув прапорцем, а Педерсен, здавалося, не без задоволення, свиснув... Після гри судді своє рішення пояснили офсайдом, але у кого з футболістів, зрозуміло відповісти не змогли. У Шевченка? Але ж він був з м'ячем. У Косовського? Таж він перебував за спинами і Шевченка, і захисників.

Після цього моменту дії норвезької бригади арбітрів заслуговували особливої уваги. Ні, підозри не виявилися марними, бо і надалі — до кінця поєдинку — рішення служителів Феміди нерідко викликали сумнів. Принаймні, в більшості спірних епізодів перевага віддавалася гостям...”

(“117 шагів к признанию”, автор-упорядник Ю. Карман.)

97-го, відбувся, по суті, запуск механізму дослідження. І навіть згодом, коли здобутки “Динамо” пішли на спад, робота вже не припинялася. Навпаки — дістала додатковий імпульс. Адже завдяки накопиченню фактів криз та поразок (а не лише перемог) дослідження стало глибоким та всестороннім. Повільно, але вперто почало посуватися у бік сенсаційного відкриття. Коли ж Лобановський завершив земний шлях і плоди його праці набули застиглої форми у часі — відкриття стало реальністю.

Розділ 2 НА ПОРОЗІ ВІДКРИТТЯ

Є в тренерській біографії Валерія Васильовича Лобановського особливий період — 1996–2002 роки. Час третього і останнього приходу до керма київського “Динамо”. На відміну від попередніх аналогічних¹⁷, цьому передувала значна пауза у контактах з вітчизняним футболом. За неповних сім років, що Лобановський провів на Близькому Сході, гра мільйонів змінилася. І не лише на пострадянському просторі, але й в Європі. Особливо її організаційно-змагальна складова. Основним чином це стосується реорганізації Кубка європейських чемпіонів. Із класичної “олімпійки” він еволюціонував у першу примітивну подобу колових змагань і одержав претензійну назву Ліги Чемпіонів. Звичайно до справжньої ліги, яка б проводила повноцінний чемпіонат континенту за коловою системою, було, як до Нью-ю¹⁸ рачки (та й нині не ближче), однак введення до регламенту КЄЧ групового етапу підняло турнір на якісно новий рівень. З’явилися перші ознаки стабільності. Адже раніше шлях учасника єврокубку нагадував суцільний броунівський рух — такий же хаотичний і непрогнозований. В одному турнірі команда могла вже на старті нарватися на гранда і провести лише два матчі, в іншому, одержуючи з ласки сліпого жеребу лівих суперників, гейдом-лейдом долізи аж до фіналу. І, нерідко, перебуваючи в значно гірших ігрових кондиціях. На такому хиткому підґрунті вишукувати логічний зв’язок виступів у Європі було складно. Інша справа груповий турнір. Із

впровадженням куцої, довжиною всього у шість турів, колової системи, окреслилися чіткі контури турнірної стабільності. А разом з нею перспективи якого-такого об’єктивного аналізу динаміки кількарічних виступів команд на євроарені. Щоправда, це стосувалося лише окремих клубів.

Тих, що були постійним завсідниками Ліги Чемпіонів. Але наразі більшого й не потрібно. Бо власне до таких належало київське “Динамо” часів останнього приходу Лобановського. Наведений факт дає цілком придатний матеріал для дослідження, що покликане розкрити таємницю формування результату. Заразом і невідомі закони та закономірності світового футболу, які мають визначальний вплив на еволюцію гри. Побіжне згадування про них вже фігурувало в першій частині.

Почнемо з ознайомлення.

Під орудою Валерія Васильовича ФК “Динамо” Київ третьої хвилі провів п’ять поспіль повноцінних євросезонів. За цей час команда зіграла у шести групових турнірах Ліги Чемпіонів (*див. табл. 1*).

Таблиця 1

1997 рік ЛЧ-97/98	І	В	П	П	М	О
1. Динамо (Київ)	6	3	2	1	13-6	11
2. ПСВ (Голландія)	6	2	3	1	9-8	9
3. Ньюкасл (Англія)	6	2	1	3	7-8	7
4. Барселона (Іспанія)	6	1	2	3	7-14	5
1998 рік ЛЧ-98/99	І	В	Н	П	М	О
1. Динамо (Київ)	6	3	2	1	11-7	11
2. Лашс (Франція)	6	2	2	2	5-6	8
3. Арсенал (Англія)	6	2	2	2	8-8	8
4. Панатаїкос (Греція)	6	2	0	4	6-9	6
1999 рік ЛЧ-99/00, Група	І	В	П	П	М	О
1. Лацио (Італія)	6	4	2	0	13-3	14
2. Динамо (Київ)	6	2	1	3	8-8	7
3. Байєр (Німеччина)	6	1	4	1	7-7	7
4. Марібор (Словенія)	6	1	1	4	2-12	4

¹⁷ 1968–1973 — дніпропетровський;
1973–1982 — перший прихід в ДК;
1983–1990 — другий прихід в ДК.

¹⁸ Швейцарське місто, в якому розміщена штаб-квартира УЕФА.

Таблиця 2

1999-2000 роки						
ЛЧ-99/00, II раунд	І	В	Н	П	М	О
1. Баварія (Німеччина)	6	4	1	1	13-8	13
2. Реал (Іспанія)	6	3	1	2	11-12	10
3. Динамо (Київ)	6	3	1	2	10-8	10
4. Русенборг (Норвегія)	6	0	1	5	5-11	1

2000 рік						
ЛЧ-00/01	І	В	Н	П	М	О
1. Андерлехт (Бельгія)	6	4	0	2	11-14	12
2. МЮ (Англія)	6	3	1	2	11-7	10
3. ПСВ (Голландія)	6	3	0	3	9-9	9
4. Динамо (Київ)	6	1	1	4	7-8	4

2001 рік						
ЛЧ-01/02	І	В	Н	П	М	О
1. Ліверпуль (Англія)	6	3	3	0	7-3	12
2. Боавішта (Португалія)	6	2	2	2	8-7	8
3. Борусія (Німеччина)	6	2	2	2	6-7	8
4. Динамо (Київ)	6	1	1	4	5-9	4

Для зручності в подальшій роботі проаналізуємо кожний такий турнір згідно часової послідовності:

- ЛЧ-97/98 — Турнір №1;
- ЛЧ-98/99 — Турнір №2;
- ЛЧ-99/00, I раунд — Турнір №3;
- ЛЧ-99/00, II раунд — Турнір №4;
- ЛЧ-00/01 — Турнір №5;
- ЛЧ-01/02 — Турнір №6.

(див. табл. 2).

Тепер спробуємо акцентувати увагу на якійсь простенькій особливості, що сама кидається в очі. Це не складно, бо навіть при побіжному огляді таблиці 2 видно, що всі групи наче поділені на пари:

- перша — коли ДК перемагало;
- друга — коли опинялося в середині таблиці;
- третья — коли фінішувало останнім.

Знову ж таки, для зручності, дамо кожній парі відповідну назву:

- ЛЧ-97/98 і ЛЧ-98/99 — Блок перемог
- ЛЧ-99/00, I раунд і ЛЧ-99/00, II раунд — Змішаний блок
- ЛЧ-00/01 і ЛЧ-01/02 — Блок поразок

(див. табл. 3).

Турнір №1

1997 рік
ЛЧ-97/98

1	Динамо
2	ПСВ
3	Ньюкасл
4	Барселона

Турнір №2

1998 рік
ЛЧ-98/99

1	Динамо
2	Ланс
3	Арсенал
4	Панатаїкос

Турнір №3

1999 рік
ЛЧ-99/00, I раунд

1	Лаціо
2	Динамо
3	Байєр
4	Марібор

Турнір №4

1999-2000 роки
ЛЧ-99/00, II раунд

1	Баварія
2	Реал
3	Динамо
4	Русенборг

Турнір №5

2000 рік
ЛЧ-00/01

1	Андерлехт
2	МЮ
3	ПСВ
4	Динамо

Турнір №6

2001 рік
ЛЧ-01/02

1	Ліверпуль
2	Боавішта
3	Борусія
4	Динамо

БЛОК ПЕРЕМОГ																	
<p>Турнір №1 1997 рік ЛЧ-97/98</p> <table border="1"> <tr><td>1</td><td>Динамо</td></tr> <tr><td>2</td><td>ПСВ</td></tr> <tr><td>3</td><td>Ньюкасл</td></tr> <tr><td>4</td><td>Барселона</td></tr> </table>	1	Динамо	2	ПСВ	3	Ньюкасл	4	Барселона	<p>Турнір №2 1998 рік ЛЧ-98/99</p> <table border="1"> <tr><td>1</td><td>Динамо</td></tr> <tr><td>2</td><td>Ланс</td></tr> <tr><td>3</td><td>Арсенал</td></tr> <tr><td>4</td><td>Панатаїкос</td></tr> </table>	1	Динамо	2	Ланс	3	Арсенал	4	Панатаїкос
1	Динамо																
2	ПСВ																
3	Ньюкасл																
4	Барселона																
1	Динамо																
2	Ланс																
3	Арсенал																
4	Панатаїкос																
ЗМІШАНИЙ БЛОК																	
<p>Турнір №3 1999 рік ЛЧ-99/00, I раунд</p> <table border="1"> <tr><td>1</td><td>Лацио</td></tr> <tr><td>2</td><td>Динамо</td></tr> <tr><td>3</td><td>Байєр</td></tr> <tr><td>4</td><td>Марібор</td></tr> </table>	1	Лацио	2	Динамо	3	Байєр	4	Марібор	<p>Турнір №4 1999-2000 роки ЛЧ-99/00, II раунд</p> <table border="1"> <tr><td>1</td><td>Баварія</td></tr> <tr><td>2</td><td>Реал</td></tr> <tr><td>3</td><td>Динамо</td></tr> <tr><td>4</td><td>Русенборг</td></tr> </table>	1	Баварія	2	Реал	3	Динамо	4	Русенборг
1	Лацио																
2	Динамо																
3	Байєр																
4	Марібор																
1	Баварія																
2	Реал																
3	Динамо																
4	Русенборг																
БЛОК ПОРАЗОК																	
<p>Турнір №5 2000 рік ЛЧ-00/01</p> <table border="1"> <tr><td>1</td><td>Андерлехт</td></tr> <tr><td>2</td><td>МЮ</td></tr> <tr><td>3</td><td>ПСВ</td></tr> <tr><td>4</td><td>Динамо</td></tr> </table>	1	Андерлехт	2	МЮ	3	ПСВ	4	Динамо	<p>Турнір №6 2001 рік ЛЧ-01/02</p> <table border="1"> <tr><td>1</td><td>Ліверпуль</td></tr> <tr><td>2</td><td>Боавішта</td></tr> <tr><td>3</td><td>Борусія</td></tr> <tr><td>4</td><td>Динамо</td></tr> </table>	1	Ліверпуль	2	Боавішта	3	Борусія	4	Динамо
1	Андерлехт																
2	МЮ																
3	ПСВ																
4	Динамо																
1	Ліверпуль																
2	Боавішта																
3	Борусія																
4	Динамо																

А тепер підійдемо до цього ґрунтовніше. Спробуємо вже в середині Блоків роздивитися якісь унікальні моменти пов'язані з ДК. А саме, відшукати співпадіння та закономірності між двома групами одного Блоку, що могли б поставити під сумнів всесильну роль випадку на футбольному полі.

Цілком очевидно, в ході дослідження будемо зіштовхуватися із закономірностями чи навіть відкриттями, які час від часу повто-

рюються. Для зручності, щоб всякий раз не описувати все заново, їм потрібно дати характеристику і робочу назву. Тому, в міру необхідності, будемо робити короткі врізки під заголовком — **“До методики дослідження. Пункт...”**.

І ще. Ця невеличка за обсягом, але громіздка за інформацією частина, віддана на відкуп фактам. Сухим, статистичним фактам. Справа доволі марудна і для когось можливо

малоцікава, але необхідна. Адже вести серйозне дослідження, оперуючи надуманими припущеннями та ілюзорними здогадками — несерйозно. Далі, в Третій частині, коли на основі незаперечних доказів почнуть відкриття і сенсації, градус цікавості, маю сподівання, підскочить до кишиння. А зараз, доведеться потерпіти. Висловлюючись мовою фігуристів, мусимо відкатати обов'язкову програму. Навіть школу.

Оце і все. Все, що належало б сказати в короткому вступному розділі. Далі слово його величності Футболу. Хай самі за себе говорять цифри. Залишається віддатися на їх волю, щоб подивитися до якого берега, в які незвідані світи і виміри прибіє відчайдушний човен нашого дослідження логічна течія.

Отже, в добру путь.

З Богом.

Розділ 3 СПІВПАДІННЯ БЛОКУ ПЕРЕМОГ

Турнір №1

1997 рік ЛЧ-97/98	І	В	Н	П	М	О
1. Динамо (Київ)	6	3	2	1	13-6	11
2. ПСВ (Голландія)	6	2	3	1	9-8	9
3. Ньюкасл (Англія)	6	2	1	3	7-8	7
4. Барселона (Іспанія)	6	1	2	3	7-14	5

1 тур:

ПСВ — “Динамо” — 1:3

“Ньюкасл” — “Барселона” — 3:2

2 тур:

“Динамо” — “Ньюкасл” — 2:2

“Барселона” — ПСВ — 2:2

3 тур:

“Динамо” — “Барселона” — 3:0

ПСВ — “Ньюкасл” — 1:0

4 тур:

“Барселона” — “Динамо” — 0:4

“Ньюкасл” — ПСВ — 0:2

5 тур:

“Динамо” — ПСВ — 1:1

“Барселона” — “Ньюкасл” — 1:0

6 тур:

“Ньюкасл” — “Динамо” — 2:0

ПСВ — “Барселона” — 2:2

Турнір №2

1998 рік ЛЧ-98/99	І	В	Н	П	М	О
1. Динамо (Київ)	6	3	2	1	11-7	11
2. Ланс (Франція)	6	2	2	2	5-6	8
3. Арсенал (Англія)	6	2	2	2	8-8	8
4. Панатаїкос (Греція)	6	2	0	4	6-9	6

1 тур:

“Панатаїкос” — “Динамо” — 2:1

“Ланс” — “Арсенал” — 1:1

2 тур:

“Динамо” — “Ланс” — 1:1

“Арсенал” — “Панатаїкос” — 2:1

3 тур:

“Арсенал” — “Динамо” — 1:1

“Ланс” — “Панатаїкос” — 1:0

4 тур:

“Динамо” — “Арсенал” — 3:1

“Панатаїкос” — “Ланс” — 1:0

5 тур:

“Динамо” — “Панатаїкос” — 2:1

“Арсенал” — “Ланс” — 0:1

6 тур:

“Ланс” — “Динамо” — 1:3

“Панатаїкос” — “Арсенал” — 1:3

У першому, після повернення Лобановського, груповому турнірі динамівці посіли 1 місце, здобувши 11 очок — 3 перемоги, 2 нічії, 1 поразка. Причому, потужно стартувавши, не випустили ініціативи допоки не вирішили головне турнірне завдання — вихід у плей-оф. Лише в останньому матчі, який вже ні на що не впливав, кияни дозволили собі розслабитися і програли в Ньюкаслі — 2:0.

Наступної осені, в другому, часів Лобановського, груповому турнірі, ДК знову фінішувало на 1 місці. Все ті ж 11 очок, і ті ж — 3 перемоги, 2 нічії, 1 поразка. Однак, в плані розвитку турнірних подій, ситуація складалася з точністю до навпаки. Спочатку команда втратила все що могла, а вже потім, коли остаточно позбулася права на помилку, відігралася на останніх секундах в Лондоні і, ввімкнувши прискорення, на одному диханні виграла три заключні матчі.

До методики дослідження. Пункт 1.

Як бачимо, навіть перший поверховий аналіз дав цікаві співпадіння. У обох Турнірах (№1 і №2) кияни не лише перемогли, але й набрали однакову кількість очок та одержали

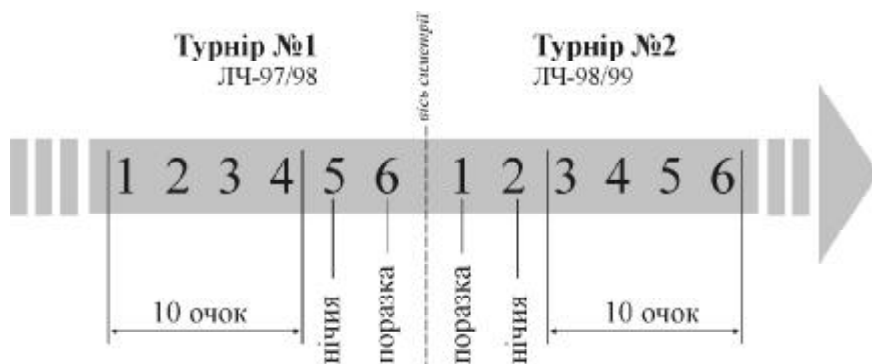

Схема 1

однаковий баланс матчів (виграшів — нічиїх — програвів). Це те, що зійшлося ідентично і тому помітне незброєним оком. Але є ще співпадіння й дещо іншого характеру. Безпосередньою точністю вони не відзначаються, проте подібні математично-оберненою побудовою. Коли ліве стає правим чи перше останнім, і навпаки. На зразок дзеркала. Мова про згаданий перебіг турнірів.

В сезоні ЛЧ-97/98 кияни у стартових 4 турах набрали 10 очок. Далі зіграли у нічию і програли. В наступному сезоні ЛЧ-98/99 сюжет вималювався наче в країні Задзеркалля. Спочатку поразка, потім нічия, а вже на фініші 4 феєричних тури, в яких було здобуто все ті ж 10 очок (*див. схему 1*).

Але на цьому дива не закінчуються. Обидва рази, у тих 4 турах, коли кияни набирали 10 очок, вони тричі перемагали і один матч зводили у нічию. Так ось, і в першому, і в другому випадку в нічию ДК грало з англійцями. У 1997 році з “Ньюкаслем”. У 1998 — з “Арсеналом”. Більше того, обидва матчі склалися вкрай драматично. Але якщо в Києві, забивши двічі в кінці зустрічі, дивом уникли поразки суперники, то в Лондоні все відбулося в дзеркальній проекції — на останніх секундах компенсованого часу вдалося відігратися динамівцям.

Таким чином, реально проступають дві перші особливості нашого дослідження — **за побудовою співпадіння бувають ідентичними і дзеркальними**

* * *

Рухаємося далі. Якщо аналізувати не лише загальні показники двох груп (підсумкове місце, здобуті очки, баланс матчів, перебіг турніру), то одержимо ще низку цікавих співпадінь. Наприклад, у протистоянні з голов-

ними конкурентами. Однак, спочатку належить визначити кого такими слід вважати. Гадаю, щось особливе вишукувати немає потреби. Очевидно, це команди, невдача в матчі з якими могла стати для киян фатальною в плані турнірної стратегії.

Виходячи з такої логіки, головним конкурентом ДК восени 97-го несподівано виявилися голландці. Саме так — ПСВ Ейндховен, а не славнозвісна “Барселона”, в чому, мабуть, переконано чимало читачів. Пояснення просте. Двобій з “Барсою”, незважаючи на всю його історичність і сенсаційність, не був для киян визначальним в боротьбі за перемогу в групі. Тобто, якщо б навіть динамівці програли каталонцям обидві зустрічі, вони однаково не втратили б шансів посісти перше місце. А ось поразка у повторному поєдинку з ПСВ могла поставити хрест на таких сподіваннях. Принаймні, не все б тоді залежало від киян.

Ще одна причина несподіванки: голландців на вершині турнірної таблиці, за великим рахунком, не очікували. Звичайно, не так відверто як нас, та все ж. Перед початком турніру фахівці схилилися до думки, що основна боротьба за перемогу в “групі смерті” розгорнеться між “Барселоною” та “Ньюкаслем”. Однак, футболісти Ейндховена, двічі гримнувши у спарених матчах (середина турніру — 3-4 тур) англійців, відчепили їх від гонки переслідування так само, як кияни “Барселону”. Таким чином, до 5-го туру залишилися дві команди, які могли претендувати на кінцеву перемогу — “Динамо” Київ і ПСВ Ейндховен. Звідси висновок: реальну конкуренцію хлопцям Лобановського в “групі смерті” склали лише голландці.

Цілком інакше розгорталася подія наступного року. Восени 98-го динамівці стартували в груповому турнірі вкрай невдало. Несподівана поразка в Греції від “Панатаїкоса”, а

Баланс здобутих та втрачених очок

Головні конкуренти ДК в Турнірах №№1-2

Турнір	Суперник ДК	І	В	Н	П	очки	
						здобуті	втрачені
№1	ПСВ	2	1	1	0	4	2
№2	Ланс	2	1	1	0	4	2
№2	Арсенал	2	1	1	0	4	2

Інші суперники ДК в Турнірах №№1-2

Турнір	Суперник ДК	І	В	Н	П	очки	
						здобуті	втрачені
№1	Ньюкастл	2	0	1	1	1	5
№1	Барселона	2	2	0	0	6	0
№2	Панатаїкос	2	1	0	1	3	3

Схема 2

потім нічия вдома з “Лансом” загнала їх у такий кут, звідки просвітку сподівалися лише невиправні оптимісти. Не забуваймо, що в тих перших ЛЧ до наступного етапу з групи гарантовано виходили не дві команди, як зараз, а лише переможці. Іншими словами, на час зустрічі з “Арсеналом” кияни примудрилися ускладнити собі життя настільки, що навіть розподіл очок з фаворитом групи ставав для них фатальним. За сумою двох матчів “біло-блакитні” мусіли неодмінно перемагати одного з грандів європейського футболу.

Крім того, “Арсенал” вважався головним конкурентом слов’ян не лише у зв’язку з турнірною ситуацією, яка окреслилася напередодні стикових матчів. Після розбірок, які “Динамо” влаштувало минулої осені європейським мажорикам в “групі смерті”, акції команди стрімко підскочили. Тепер нікому в голову не приходило легковажити парубками з-над Дніпра. Навпаки — вони самі зиркали на всіх спогорда. Тож закономірно, що фаворитами в групі “Е” ще до початку турніру справедливо визнавалися “каноніри” та динамівці. Деяку перевагу звісно ж віддавали англійцям, але було зрозуміло, що переможець групи визначиться в особистому протистоянні футбольних дружин Арсена Венгера та Валерія Лобановського. Так і сталося. З цього констатуємо факт: з 1-го до 4-го туру включно головним конкурентом ДК і де-юре і де-факто, був “Арсенал”.

Все змінилося після поразки “гармашів” у Києві. Коли турнірна ініціатива перейшла до динамівців і відчувалося, що вони її вже не випустять, засновники футболу настільки скисли, що в наступному 5-му турі сенсаційно програли ще й “Лансу” — 0:1. Причому на своєму полі. Ця несподіванка не лише остаточно викреслила їх з кола конкурентів, але й переформатувала пару головних претендентів на перемогу. Разом з киянами групу очолили французи. Перед останнім туром ці

дві команди мали в доробку по 8 очок. Якись шанси із 6-ма пунктами жевріли також у “Панатаїкоса”, але надто примарні. Щоб посісти чільне місце, грекам належало самим вилізти з шкіри (ні багато, ні мало — перемогти “Арсенал”), та ще й сподіватися на зигзаг удачі в паралельному матчі (щоб суперники звели свій поєдинок у нічию). Таким чином, вималювався неочікуваний, але цілком зрозумілий фініш: хто здобуде вікторію у протистоянні “Ланс” — “Динамо”, той і стане переможцем групи. Тому остаточний вердикт дещо несподіваний.

У груповому Турнірі №2 (ЛЧ-98/99) Київ мав одразу двох головних конкурентів: реального — якого всі сприймали як фаворита групи, і який 2/3 турніру цьому статусу відповідав — лондонський “Арсенал”, та умовного (за винятком 6-го туру) — який зірок з неба не хапав, але у підсумку опинився другим — французький “Ланс”.

А тепер повернемося до основної сюжетної лінії. Відчуваєте, як все ускладнилося? Виходячи з аналізу, проведеного вище, співпадіння мало б утворитися одразу між трьома головними конкурентами “Динамо”: ПСВ (Турнір №1), “Арсеналом” та “Лансом” (Турнір №2). Але ж це на грані фантастики! Якщо з горем пополам ще можна погодитися, що співпадіння між двома подіями трапляються у футболі винятково внаслідок сліпого випадку, то щоб між трьома?.. Тоді випадок надто хитрий, щоб бути сліпим. Чи таке можливе? Виявляється, цілком.

З усіма трьома конкурентами кияни мають однаковий баланс здобутих (+4) та втрачених (-2) очок. Відповідно, і однаковий баланс матчів: виграш — 1, нічия — 1, програшів — 0. Для порівняння, з жодною іншою командою Блоку перемог у динамівців такого балансу не склалося. Більше того — підсумки протистоянь усі різні (*див. схему 2*).

Та це лише квіточки. Факти, що наводилися вище, тьмяніють поруч з приголомшливими

Рахунки матчів

Головні конкуренти ДК в Турнірах №№1-2

№ турніру	Суперник ДК	Рахунки
№1	ПСВ	3:1 – 1:1
№2	Ланс	1:1 – 3:1
№2	Арсенал	1:1 – 3:1

Інші суперники ДК в Турнірах №№1-2

№ турніру	Суперник ДК	Рахунки
№1	Ньюкасл	2:2 – 0:2
№1	Барселона	3:0 – 4:0
№2	Панатаїкос	1:2 – 2:1

Схема 3

співпадіннями результатів матчів. Виявляється і у 1997-му і у 1998-му з головними конкурентами в групі кияни закінчували поєдинки абсолютно однаково: перемога 3:1 і нічия — 1:1. Знову ж таки для порівняння, з іншими командами не було зафіксовано навіть одного з двох вказаних рахунків (*див. схему 3*).

Чи не знаходите, що такі витончені випадковості і в такій кількості, щонайменше, мали б наводити на роздуми?..

Підіб'ємо підсумки.

На основі аналізу різноманітних подій, що мали місце в Блоці перемог, ми виявили ідентичні та дзеркальні співпадіння між Турніром №1 і Турніром №2 на таких позиціях:

1. Підсумкове місце.
2. Баланс очок.
3. Баланс матчів.
4. Перебіг турніру.
5. Динаміка очкового поповнення.
6. Підсумки протистояння з головними конкурентами.
7. Рахунки з головними конкурентами. (*див. схему 4*).

Розділ 4

СПІВПАДІННЯ ЗМІШАНОГО БЛОКУ

Останній рік минулого тисячоліття став віховим не лише для динамівців Києва, які, вийшовши до півфіналу ЛЧ, сягнули своєї найвищої вершини в цьому турнірі, але й для європейського футболу. Зазнала чергової реорганізації структура розіграшу Ліги Чемпіонів.

Попередня система змагань, хоч і була на порядок вищою примітивної “олімпійки” Кубку європейських чемпіонів, але все ж доволі обмеженою. З групи до плей-оф гарантовано проходили лише переможці. Тому суперклубам було вельми проблематично одержувати адекватні фінансові прибутки від виступів на євроарені. Адже пробитися до найприбутковішої стадії змагань (плей-оф) крізь

жорстке сито групового турніру вдавалося далеко не завжди. Живий приклад — доля вже згадуваних “Барселони” та “Арсеналу”. Природно, що між найбагатшими клубами Європи поступово, але неухильно росло невдоволення. Врешті дійшло до створення напівтаємної організації G-14, яка поклала за мету заснувати незалежну від УЄФА надприбуткову Суперлігу. УЄФА в ультимативній формі виступив проти заколотників. Але, щоб погасити конфлікт, мусів шукати нові варіанти проведення турніру. Все це і вилось у суттєві зміни формату ЛЧ. Починаючи з осені 1999 року, до наступної стадії з групи виходило дві команди. Крім того, сам груповий турнір визначили проводити не лише на першій, але й на другій стадії. Таким чином, УЄФА вирішив дати можливість грандам і награтися досхочу, і підзаробити чимало. Власне, до першої такої реформованої Ліги сезону 1999-2000 і належать групові турніри, що числяться в нашому дослідженні під №№3 та 4.

Турнір №3

1999 рік ЛЧ-99/00, I раунд	І	В	Н	П	М	О
1. Лаціо (Італія)	6	4	2	0	13-3	14
2. Динамо (Київ)	6	2	1	3	8-8	7
3. Байєр (Німеччина)	6	1	4	1	7-7	7
4. Марібор (Словенія)	6	1	1	4	2-12	4

1 тур:

“Динамо” — “Марібор” — 0:1
 “Байєр” — “Лаціо” — 1:1

2 тур:

“Лаціо” — “Динамо” — 2:1
 “Марібор” — “Байєр” — 0:2

3 тур:

“Байєр” — “Динамо” — 1:1
 “Лаціо” — “Марібор” — 4:0

4 тур:

“Динамо” — “Байєр” — 4:2

БЛОК ПЕРЕМОГ

Турнір №1 ЛЧ-97/98		вісь симетрії	Турнір №2 ЛЧ-98/99																	
<i>Позиція 1:</i>	Підсумкова таблиця																			
	<table border="1"> <tr><td>1</td><td>Динамо</td></tr> <tr><td>2</td><td>ПСВ</td></tr> <tr><td>3</td><td>Ньюкасл</td></tr> <tr><td>4</td><td>Барселона</td></tr> </table>	1	Динамо	2	ПСВ	3	Ньюкасл	4	Барселона		<table border="1"> <tr><td>1</td><td>Динамо</td></tr> <tr><td>2</td><td>Ланс</td></tr> <tr><td>3</td><td>Арсенал</td></tr> <tr><td>4</td><td>Панатаїкос</td></tr> </table>	1	Динамо	2	Ланс	3	Арсенал	4	Панатаїкос	
1	Динамо																			
2	ПСВ																			
3	Ньюкасл																			
4	Барселона																			
1	Динамо																			
2	Ланс																			
3	Арсенал																			
4	Панатаїкос																			
<i>Позиція 2:</i>	Баланс очок																			
	здобули — 11		11 — здобули																	
	втратили — 7		7 — втратили																	
<i>Позиція 3:</i>	Баланс матчів																			
	виграшів — 3		3 — виграшів																	
	нічийх — 2		2 — нічийх																	
	програвшів — 1		1 — програвшів																	
<i>Позиція 4:</i>	Перебіг турніру																			
	початок +		– початок																	
	закінчення –		+ закінчення																	
<i>Позиція 5:</i>	Динаміка очкового поповнення																			
	4 стартові тури — 10		1 — тури стартові 2																	
	2 фінішні тури — 1		10 — тури фінішні 4																	
<i>Позиція 6:</i>	Протистояння з головними конкурентами																			
	<i>з ПСВ</i>		<i>з Арсеналом</i>	<i>з Лансом</i>																
	Баланс очок																			
	здобули — 4		4 — здобули — 4																	
	втратили — 2		2 — втратили — 2																	
	Баланс матчів																			
	виграшів — 1		1 — виграшів — 1																	
	нічийх — 1		1 — нічийх — 1																	
	програвшів — 0		0 — програвшів — 0																	
<i>Позиція 7:</i>	Рахунки з головними конкурентами																			
	ПСВ - Динамо — 1:3		1:1 — Арсенал - Динамо																	
	Динамо - ПСВ — 1:1		3:1 — Динамо - Арсенал																	
			1:1 — Динамо - Ланс																	
			1:3 — Ланс - Динамо																	

Схема 4

“Марібор” — “Лаціо” — 0:4
 5 тур:
 “Марібор” — “Динамо” — 1:2
 “Лаціо” — “Байєр” — 1:1
 6 тур:
 “Динамо” — “Лаціо” — 0:1
 “Байєр” — “Марібор” — 0:0

Турнір №4

1999-2000 роки
 ЛЧ-99/00, II раунд

	І	В	Н	П	М	О
1. Баварія (Німеччина)	6	4	1	1	13-8	13
2. Реал (Іспанія)	6	3	1	2	11-12	10
3. Динамо (Київ)	6	3	1	2	10-8	10
4. Русенборг (Норвегія)	6	0	1	5	5-11	1

1 тур:
 “Динамо” — “Реал” — 1:2
 “Русенборг” — “Баварія” — 1:1
 2 тур:
 “Баварія” — “Динамо” — 2:1
 “Реал” — “Русенборг” — 3:1
 3 тур:
 “Динамо” — “Русенборг” — 2:1
 “Реал” — “Баварія” — 2:4
 4 тур:
 “Русенборг” — “Динамо” — 1:2
 “Баварія” — “Реал” — 4:1
 5 тур:
 “Реал” — “Динамо” — 2:2
 “Баварія” — “Русенборг” — 2:1
 6 тур:
 “Динамо” — “Баварія” — 2:0
 “Русенборг” — “Реал” — 0:1

Йдучи слідами розгадки таємниці Лобановського, нам належить розв'язати одну, вкрай мудровану задачу. Відповісти на фундаментальне питання всього дослідження: випадки у футболі стихійні чи керовані? Питання, що звучить ледь не як прояв шизофренії, про те вже в самій постановці пронизане потужною силою переосуднення. Бо якщо буде доведено (незаперечними фактами доведено), що випадковості контролювані, то... І подумати мотрошно... Це навіть не зміна уявлень про основоположні принципи формування результату — це докорінна зміна самих принципів. Зміна всієї футбольної філософії. Та що там футбольної...

Ну, гаразд. Не забігаймо поперед батька. Тим паче, батько видалися такі кремезні, що й не протиснешся. Отже, розіпхали емоції по кишнях, заспокоїлися і рухаємося далі.

В ході аналізу Блоку перемог нам вдалося зачепитися за ниточку перших доказів. Доказів, що суперечать традиційним уявленням про випадковості, як про абсолютно неконтрольовані, хаотичні явища. Проявилися вони у формі ідентичних та дзеркальних співпадінь. Але самі собою співпадіння ще ні про що не свідчать. Не факт, що вони не можуть бути спонтанними. Потрібні доводи, які б аргументовано переконували, що випадки ідентичних та дзеркальних утворень не випадкові. І перші відверті натяки вигулькнули на світ Божий при аналізі Блоку перемог. Склалося враження, що зафіксовані співпадіння, попри все, ще й структуровані. Принаймні, ми з вами зафіксували сім Позичій, на яких вони були виявлені. І є підозра, що ці Позичії теж не випадкові. Здалося б перевірити.

Таким чином, поступово окреслюється ще одна нагальна необхідність нашого дослідження. Тепер завдання полягає не лише в тому, щоб доводити невідповідність випадків за допомогою пошуку дивовижних співпадінь, але й невідповідність самих співпадінь за допомогою їхньої системності. Звідси, дослідження Змішаного блоку різко ускладнюється. Треба не просто відшукувати співпадіння, але доконче на тих Позичіях, що вже визначилися в Блоці перемог.

Позиція 1. Підсумкове місце

У I раунді ЛЧ-99/00 (Турнір №3) кияни посіли 2 місце в групі, набравши однакову кількість очок з ліверкузенським “Байєром” — по 7. А до наступного кола вийшли лише завдяки кращим показникам у стикових матчах (іграх між собою): 1:1 — на виїзді; 4:2 — вдома.

У II (Турнір №4) — хлопці Лобановського знову набрали однакову кількість очок з головним конкурентом, на цей раз з мадридським “Реалом”, але посіли не 2-е, а 3-є місце, яке перепустки до наступного кола не давало. Причина, дзеркально-аналогічна — гірші показники у стикових матчах: 1:2 — в Києві; 2:2 — в Мадриді (*див. схему 5*).

Позиція №2. Баланс очок

Тут ситуація теж вражає обернено-математичною схожістю. Очки, які здобули і втратили кияни в Турнірі №3, протилежно-пропорційні підсумкам Турніру №4. Щоправда, безпосередньо цього не побачиш (*див. схему 6*).

Причина — негармонійна 3-бальна система нарахування очок (виграш — 3; нічия — 1; програш — 0). У сучасному футболі вона введена для боротьби з договірними матчами. Згідно цієї системи перемажець преміюється 1 додатковим пунктом і тому, замість належних

Турнір №3 ЛЧ-99/00 I раунд			Турнір №4 ЛЧ-99/00 II раунд		
Очки		Місце	Місце		Очки
14	Лаціо	1	1	Баварія	13
7	Динамо	2	2	Реал	10
7	Байєр	3	3	Динамо	10
1	Марібор	4	4	Русенборг	1

Схема 5

2 балів, одержує 3. Це вносить дисбаланс у цінність матчів. Тобто нічия сутнісно перестає бути нічиею і скоріше розцінюється як поразка. Адже команда наполовину більше очок втрачає (-2) ніж здобуває (+1). Власне, такий підхід і є причиною невідповідності зафіксованої на схемі 6. Але якщо для підрахунку здобутих і втрачених очок застосувати традиційну 2-бальну систему (виграш — 2; нічия — 1; програш — 0), порушена гармонія відновлюється і схема набуває довершеного дзеркального вигляду (див. схему 7).

Позиція 3. Баланс матчів

Чергове дивовижне віддзеркалення. В осінньому Турнірі (№3) доробок динамівців — 2 перемоги, 1 нічия, 3 поразки. У зимово-весняному (№4) — 3 перемоги, 1 нічия, 2 поразки. Причому, у першому випадку хоч показник гірший (7очок), проте успішний. Адже кияни пройшли до наступного кола. У другому — кращий (10 очок), та невдалий. “Динамо” вибуло із змагань (див. схему 8).

Позиція 4. Перебіг турніру

В обох Турнірах (№3 та №4) “Динамо” стартувало препаскудно: 2 матчі — 2 поразки. І в цьому маємо ідентичне співпадіння (див. схему 9).

Далі кортить сказати, що в завершальних 4-ох турах і там, і там динамівців супроводжував успіх (отже, ідентичне співпадіння маємо також в другій фазі перебігу турніру), на чому поставити крапку. Проте, не все так однозначно. Є суттєва обставина, яка не дозволяє зробити це без необхідних роз’яснень.

У груповому турнірі I раунду (№3), в заключному 6-му турі успіх був явно не на боці киян. Вони програли на своєму полі резервному складу “Лаціо” — 0:1. Тобто, мали у пасиві матч, де не набрали очок. Таким чином, начебто зруйнувалося співпадіння 4-ох завершальних, безпрограшних турів, а отже, й усієї Позиції 4 (див. схему 10).

Турнір №3 ЛЧ-99/00 I раунд		Турнір №4 ЛЧ-99/00 II раунд	
здобули — 7	10 —	здобули	
втратили — 11	8 —	втратили	

Схема 6

Турнір №3 ЛЧ-99/00 I раунд		Турнір №4 ЛЧ-99/00 II раунд	
здобули — 5	7 —	здобули	
втратили — 7	5 —	втратили	

Схема 7

Турнір №3 ЛЧ-99/00 I раунд		Турнір №4 ЛЧ-99/00 II раунд	
виграшів — 2	3 —	виграшів	
нічий — 1	1 —	нічий	
програшів — 3	2 —	програшів	

Схема 8

Турнір №3 ЛЧ-99/00 I раунд		Турнір №4 ЛЧ-99/00 II раунд	
1 тур: програш —	—	програш : тур 1	
2 тур: програш —	—	програш : тур 2	

Схема 9

Турнір №3 ЛЧ-99/00 I раунд		вісь симетрії	Турнір №4 ЛЧ-99/00 II раунд	
3 тур:	нічия 0		+	виграш : тур 3
4 тур:	виграш +		+	виграш : тур 4
5 тур:	виграш +		0	нічия : тур 5
6 тур:	програвш -		+	виграш : тур 6

Схема 10

Турнір №3 ЛЧ-99/00 I раунд		вісь симетрії	Турнір №4 ЛЧ-99/00 II раунд	
3 тур:	нічия 0		+	виграш : тур 3
4 тур:	виграш +		+	виграш : тур 4
5 тур:	виграш +		0	нічия : тур 5

Схема 11

Турнір №3 ЛЧ-99/00 I раунд		вісь симетрії	Турнір №4 ЛЧ-99/00 II раунд	
6 тур:	програвш локальний виграш стратегічний		+	виграш локальний програвш стратегічний

Схема 12

Та не поспішаймо з висновками. Проаналізуємо ситуацію глибше.

Справа в тому, що в обох Турнірах (№3 та №4) 6-й тур, в якому стався збій, був не лише завершальним, але й визначальним. Для команди Лобановського, звісно. Обидва рази вирішувалася доля “Динамо”: пройде клуб до наступного раунду, чи припинить боротьбу. (Для порівняння, подібного не скажеш про Блок перемог, де заключний поєдинок Турніру №1 жодної ваги для ДК вже не мав). Тому, очевидно, правильніше буде виділити 6-й тур із загального контексту та розглядати його окремо. Тим паче, що при такому підході все одразу стає на своє місце і аналіз набуває зрозумілих форм.

Отже, співставимо спочатку тури 3-й, 4-й та 5-й.

У обох Турнірах, кияни, в цих трьох матчах, здобули по 7 очок (1 нічия, 2 перемоги). З

тією лише різницею, що в I раунді (№3) спочатку була нічия, а потім дві поспіль перемоги, а в II (№4), навпаки — спочатку дві перемоги, а вже потім нічия. Висновок: маємо класичне дзеркальне співпадіння (*див. схему 11*).

Тепер розглянемо окремо 6-й тур.

У Турнірі №3 ДК хоч і поступилося римському “Лацио”, однак це була лише локальна поразка. Бо загалом, у стратегічному плані, 6-й тур став для киян переможним. Адже в паралельному матчі головний конкурент динамівців леверкузенський “Байєр” сенсаційно не зміг здолати на своєму полі скромний словенський “Марібор” — 0:0. Таким чином пропустив до наступного етапу команду Лобановського.

У Турнірі №4 все відбулося наче в зворотному кіно. “Біло-блакитні” отримали блискучу перемогу над “Баварією” — 2:0, але, на жаль, вона виявилася лише локальною. Бо в паралельному матчі, головний конкурент “Динамо”, мадридський “Реал”, святкував і свою перемогу. В Норвегії, над “Русенборгом” — 1:0. А разом з нею — вихід до чвертьфіналу (*див. схему 12*).

Отож, за підсумками 6-го туру в групах I та II раундів ЛЧ-99/00, утворилося не просто ще одне дзеркальне співпадіння, але й всі передумови, щоб вважати 4 останні поєдинки обох групових турнірів загалом успішними. Адже проблемний 6-й тур в обох випадках приніс киянам радість перемоги. Різну за змістом, проте наявну за фактом. А значить, повертаючись до початку аналізу цієї Позичії, маємо всі підстави стверджувати, що перебіг Турнірів №3 та №4 склався за принципом ідентичного співпадіння: 1-2 тури — фаза невдач; 3-6 тури — фаза успіху (*див. схему 13*).

Інформаційний відступ

Цілком допускаю, що у когось з читачів може виникнути відчуття деякої натягнутості останнього факту. Випереджаючи його, зазначу. Наразі ми проводимо лише первинний аналіз. Вияснюємо підозрілі випадковості, що зустрічалися в групових турнірах часів Лобановського. Так би мовити, співпадіння першого, найочевиднішого рівня. Але ж буде ще й аналіз самих групових турнірів. Тобто, дослідження поступово переходитиме в стадію об’єднання зібраних фактів. Тому кожна наведена тут випадковість ще неодноразово проходитиме тест на свою невідповідність. Словом, пересіється, і не раз, через сито співпадіння іншого роду. Тож, якщо висвітлений факт є не зерном, а половиною, це

		Турнір №3 ЛЧ-99/00 I раунд			Турнір №4 ЛЧ-99/00 II раунд			
фаза невдач	1 тур:	програв	-	-	програв	тур 1	фаза невдач	
	2 тур:	програв	-	-	програв	тур 2		
фаза успіху	3 тур:	нічия	0	+	виграш	тур 3	фаза успіху	
	4 тур:	виграш	+	+	виграш	тур 4		
	5 тур:	виграш	+	0	нічия	тур 5		
	6 тур:	<i>програв</i> <i>локальний</i> виграш	-	+	виграш	тур 6		
			+	-	<i>програв</i> <i>стратегічний</i>			

Схема 13

неможливо буде приховати. Істина вилізе назовні, як шило з мішка.

Разом з тим, дякуючи саме такому, начебто трохи неоконкретному аргументові, читач має змогу переконатися наскільки унікальною є рівновага усіх отих випадкових співпадіннь. Лише один ледь змінений результат, один забитий або не забитий гол і все розсипається як картяна хатка. Тому дана записка дуже доречна. Маючи перед очима чималу кількість неймовірних фактів, число яких з кожним розділом лише зростатиме, неважко втратити відчуття реальності. Приспати природне здивування, яке б мало переповнювати людину від усвідомлення зустрічі з неймовірністю, яка шокує. Мимоволі припустити, що нічого особливого в принципі не сталося. Типу, подумаєш, дивина — футбольні співпадіння. Якщо воно справді щось незвичайне, то чому їх так рясно? Дива, як відомо, табунами не носяться. Навіть футбольним полем. Зовсім, як у крутихвістки Зіночки: “Ну, Іоан. Ну,

Грозний. Що тут такого?..”

Позиція 5. Динаміка очкового поповнення

На перший погляд, ця Позиція теж до співпадіння не дотягує. Бо якщо у 2-ох стартових турах маємо ідентичні показники (в обох групах ДК здобуло по 0 очок), то в 4-х фінішних — очкове співпадіння зовсім відсутнє. В Турнірі №3 “Динамо” здобуло 7 пунктів, у Турнірі №4 — 10. Однак, знову ж таки не поспішаймо з висновками. Дамо і цьому фактові проявитися на інших рівнях. Але і в даному випадку, якщо на нього подивитися дещо під іншим кутом, співпадіння присутнє в повній мірі. Варто лише взяти за основу не безпосередні очкові показники (цифри), а загалом тенденцію виступу “Динамо” на початковій та завершальній стадії турніру.

У двох стартових турах команда обидва рази втрачала все (фаза невдач), в 4-х фінішних — здобувала все. Все, що здобулося нею в груповому турнірі (фаза успіху) (*див. схему 14*).

		Турнір №3 ЛЧ-99/00 I раунд			Турнір №4 ЛЧ-99/00 II раунд			
втрачили все	1 тур:	фаза	-	-	фаза	тур 1	втрачили все	
	2 тур:	невдач			невдач	тур 2		
здобули все	3 тур:					тур 3	здобули все	
	4 тур:	фаза	+	+	фаза	тур 4		
	5 тур:	успіху			успіху	тур 5		
	6 тур:					тур 6		

Схема 14

Аналітичний відступ

— А що, цікавий поворот сюжету, — зіронізує скептик. Не виходить співпадінь з цифрами — вводимо слова. Таку собі універсальну математичну величину — “все”. “Втратили все”. “Здобули все”. Таким чином можна довести “все”, що завгодно. Накопати фактів, як дощових хробаків.

Що ж, призупинимось ще раз. Сподіваюся востаннє. Якщо комусь здається, що і цей аргумент притягнутий за деякі відтопиреності голови, і що доказова база поступово зсувається у площину абстракцій та умовностей, то пропоную такий собі міні-тренінг для трошки подумати.

Уявіть, що матч 1-го туру групового турніру №3 “Динамо” — “Марібор” завершився не сенсаційною поразкою киян, а принаймні нічиєю. Хоч, виходячи з величезної різниці в класі і того факту, що гра проходила в Києві, нічия теж сприйнялася б як гучнюща сенсація. Але для більшої наближеності до реального рахунку, хай вже буде нічия.

Або, що поєдинок 5-го туру групового турніру №4 “Реал” — “Динамо” підопічні Лобановського зіграли не 2:2, як то було насправді, а програли. Теж, погодьтеся, недалеко від істини. Особливо, коли згадати, той матч (проходив у Мадриді, а Шовковський, окрім всього, витягнув пенальті).

Ну що, уявили? А тепер повправляйтеся у власному невір’ї, як свого часу не полінувався автор. Замініть бодай один реальний рахунок на умовний і спробуйте з тим відшукати якісь співпадіння...

Не поспішайте. Сконцентруйтеся...

І як виходить?.. Не дуже. А ви зумисне щось там підлаштуйте. Підженіть, згрупуйте, розділіть. Одним словом, зробіть те, що час від часу робить, на вашу думку, автор.

Ну, працюйте, працюйте. Не відволікайтеся.

А ми, поки найзатятіші скептики мудрують над розгадкою “вірменського ребусу” (бо розгадки катма), проведемо із рештою читачів власне розслідування. Так би мовити — контр-аналіз. Щоб остаточно зняти зайві запитання і рухатися вперед, більше не озираючись.

За допомогою логічно виключаючих фактів спробуємо переконатися, що масові співпадіння це не сліпі випадки, які стихійно організувалися у таку собі подобу осмисленої структури на зразок породженої розумом. Це, власне, сам розум. Грандіозна самодостатня система кимось створена і керована. Система, в якій всі деталі, навіть найдрібніші, такі, як підсум-

кові рахунки окремих матчів, ідеально підібрані та підігнані...

Але ми знову забігли наперед. І досить далеко. Спочатку треба ту систему просто побачити. Мусять бути розкриті факти, багато фактів, які б її окреслили. Підтвердили існування. Та найперше, належить розібратися з самими фактами. Розвіяти ілюзію (якщо в когось ще залишилася), ніби ідентичні та дзеркальні співпадіння можуть існувати при будь-якій комбінації підсумкових рахунків. А головне, ніби дослідник, як картярський шулер, може на свій розсуд утворювати з тих рахунків які завгодно конфігурації. В тому числі і масові співпадіння. Варто лише правильно їх згрупувати чи розділити. Або, кажучи відверто, спритно підтасувати. Подаючи все у потрібних таблицях та схемах, запудрити читачам мізки.

Що ж, перевіримо. За прикладом далеко ходити не будемо. Розглянемо вищезгадані матчі “Динамо” — “Марібор” та “Реал” — “Динамо” і проведемо аналіз лише за тими п’ятьма Позиціями Змішаного блоку, що встигли наразі опрацювати. У першому випадку зафіксований рахунок 0:1 замінимо на 0:0 (*див. схему 15*). У другому — 2:2 на 3:2 (*див. схему 16*).

А тепер пройдемося Позиціями.

1. Підсумкова таблиця.

По суті виняток, бо нічого не порушилося. Хоч якщо б, наприклад, в матчі “Реал” — “Динамо” взяли до розгляду умовний рахунок не 3:2, а 2:3 (що, до речі, теж цілком могло трапитися, адже кияни в тому поєдинку пенальті не лише відбили, але й не забили), зміни відбулися б дуже суттєві. Тоді “Динамо” в Турнірі №4 посіло б не 3 а 2 місце. А це, в свою чергу, перевернуло б з ніг на голову співпадіння між Підсумковими таблицями. Замість дзеркального стало б ідентичним. Далі заглиблюватися не будемо. До чого б воно призвело читач незабаром зрозуміє сам.

2. Баланс очок.

При підрахунку за 2-бальною системою, співпадіннями, як бачите, навіть не пахне. Зате при перекобоченій 3-бальній — дзеркальне співпадіння раптом вигулькує на схемі 15. Що тут скажеш? Хіба лише, що це і є випадок. На мою думку, єдиний в нашому дослідженні.

3. Баланс матчів.

Про все красномовно говорять цифри. Вірніше, вони категорично не мають що сказати тим, кому надумалося б шукати якісь подібності.

4. Перебіг турніру.

На схемах свідомо дана повна викладка

Турнір №3 ЛЧ-99/00 I раунд			вісь симетрії	Турнір №4 ЛЧ-99/00 II раунд																		
1 тур:	ДК - Марібор <i>(реальний рахунок)</i>	0:0 <i>(0:1)</i>	1:2	ДК - Реал	:тур 1																	
2 тур:	Лацио - ДК	2:1	2:1	Баварія - ДК	:тур 2																	
3 тур:	Байер - ДК	1:1	2:1	ДК - Русенборг	:тур 3																	
4 тур:	ДК - Байер	4:2	1:2	Русенборг - ДК	:тур 4																	
5 тур:	Марібор - ДК	1:2	2:2	Реал - ДК	:тур 5																	
6 тур:	ДК - Лацио	0:1	2:0	ДК - Баварія	:тур 6																	
Позиція 1:			Підсумкова таблиця																			
<table border="1"> <tr><td>1</td><td>Лацио</td></tr> <tr><td>2</td><td>Динамо</td></tr> <tr><td>3</td><td>Байер</td></tr> <tr><td>4</td><td>Марібор</td></tr> </table>			1	Лацио	2	Динамо	3	Байер	4	Марібор	<table border="1"> <tr><td>1</td><td>Баварія</td></tr> <tr><td>2</td><td>Реал</td></tr> <tr><td>3</td><td>Динамо</td></tr> <tr><td>4</td><td>Русенборг</td></tr> </table>				1	Баварія	2	Реал	3	Динамо	4	Русенборг
1	Лацио																					
2	Динамо																					
3	Байер																					
4	Марібор																					
1	Баварія																					
2	Реал																					
3	Динамо																					
4	Русенборг																					
Позиція 2:			Баланс очок																			
			2-бальна система																			
			здобули — 6 7 — здобули																			
			втратили — 6 5 — втратили																			
			3-бальна система																			
			здобули — 8 10 — здобули																			
			втратили — 10 8 — втратили																			
Позиція 3:			Баланс матчів																			
			виграшів — 2 3 — виграшів																			
			нічиїх — 2 1 — нічиїх																			
			програшів — 2 2 — програшів																			
Позиція 4:			Перебіг турніру																			
1 тур:	нічия	0	—	програш	:тур 1																	
2 тур:	програш	—	—	програш	:тур 2																	
3 тур:	нічия	0	+	виграш	:тур 3																	
4 тур:	виграш	+	+	виграш	:тур 4																	
5 тур:	виграш	+	0	нічия	:тур 5																	
6 тур:	програш	—	+	виграш	:тур 6																	
Позиція 5:			Динаміка очкового поповнення																			
1 тур:	1	0			:тур 1																	
2 тур:	0	0			:тур 2																	
3 тур:	1	3			:тур 3																	
4 тур:	3	3			:тур 4																	
5 тур:	3	1			:тур 5																	
6 тур:	0	3			:тур 6																	

Схема 15

Турнір №3 ЛЧ-99/00 I раунд		Турнір №4 ЛЧ-99/00 II раунд	
1 тур: ДК - Марібор	0:0	1:2	ДК - Реал :тур 1
2 тур: Лаціо - ДК	2:1	2:1	Баварія - ДК :тур 2
3 тур: Байєр - ДК	1:1	2:1	ДК - Русенборг :тур 3
4 тур: ДК - Байєр	4:2	1:2	Русенборг - ДК :тур 4
5 тур: Марібор - ДК	1:2	3:2	Реал - ДК :тур 5
		(2:2) (реальний рахунок)	
6 тур: ДК - Лаціо	0:1	2:0	ДК - Баварія :тур 6

Позиція 1: Підсумкова таблиця

1	Лаціо
2	Динамо
3	Байєр
4	Марібор

1	Баварія
2	Реал
3	Динамо
4	Русенборг

Позиція 2: Баланс очок
2-бальна система

здобули — 5	6 —	здобули
втратили — 7	6 —	втратили

3-бальна система

здобули — 7	9 —	здобули
втратили — 11	9 —	втратили

Позиція 3: Баланс матчів

виграшів — 2	3 —	виграшів
нічиїх — 1	0 —	нічиїх
програшів — 3	3 —	програшів

Позиція 4: Перебіг турніру

1 тур: програш	-	-	програш	:тур 1
2 тур: програш	-	-	програш	:тур 2
3 тур: нічия	0	+	виграш	:тур 3
4 тур: виграш	+	+	виграш	:тур 4
5 тур: виграш	+	-	програш	:тур 5
6 тур: програш	-	+	виграш	:тур 6

Позиція 5: Динаміка очкового поповнення

1 тур:	0	0	:тур 1
2 тур:	0	0	:тур 2
3 тур:	1	3	:тур 3
4 тур:	3	3	:тур 4
5 тур:	3	0	:тур 5
6 тур:	0	3	:тур 6

Схема 16

перебігу турнірів, щоб читач міг сам переконатися чи можливо тут скомбінувати хоч щось на зразок співпадінь. Але якщо кому таки вдасться, прохання невідкладно повідомити автора.

5. Динаміка очкового поповнення.

Аналогічно Полозиції 4.

Зробимо узагальнення.

Цілком можливо, що при якихось інших підсумках матчів на котрійсь із Полозицій могло б таки щось виникнути. Як це мало місце в обох схемах на Полозиції 1, чи на Полозиції 2 (3-бальна система) в схемі 15. Можна було б навіть в чомусь посперечатися. Наприклад, наскільки аналіз за 3-бальною системою (де намалювалися співпадіння) правильніший, ніж за 2-бальною. Але неможливо заперечити очевидного. Навіть при мінімальній зміні лише одного-однісінького результату, співпадіння щезають. А якщо і трапляється, то вибірково. На окремих Полозиціях. Вести ж мову про них, як про систему, що пронизує собою усі без винятку Полозиції, немає підстав. Таке можливе лише в єдиному випадку — на основі реальних результатів, що їх насправді показало київське “Динамо”.

Полозиція 6. Протистояння з головними конкурентами

Перш за все, розберемося кого слід вважати головними конкурентами “Динамо” у групах Змішаного блоку. Гадаю, тут двох думок бути не може. Звісно ж команди, які набрали однакову кількість очок з киянами. В Турнірі №3 — “Байер”, в Турнірі №4 — “Реал”.

Баланс очок

Тепер, на рахунок балансу очок з головними конкурентами. Не важко помітити: щось подіб-

Турнір №3 ЛЧ-99/00 I раунд		вісь симетрії	Турнір №4 ЛЧ-99/00 II раунд	
Байер			Реал	
здобули	— 4		1	— здобули
втратили	— 2		5	— втратили

Схема 17

не ми вже проходили. По суті, ситуація аналогічна Полозиції 2. Якщо підрахунок вести за непропорційною 3-бальною системою — співпадіння відсутні (**див. схему 17**).

Зате, якщо за основу візьмемо гармонійну 2-бальну — питання відпадають. Одержуємо симпатичне дзеркальне співпадіння (**див. схему 18**).

Баланс матчів

Ця Напівполозиція дублює попередню¹⁹. Власне, тому вони й об’єднані під спільною вівіскою “Протистояння з головними конкурентами”. Отже, можемо аргументовано стверджувати: оскільки дзеркальне відобра-

Турнір №3 ЛЧ-99/00 I раунд		вісь симетрії	Турнір №4 ЛЧ-99/00 II раунд	
Байер			Реал	
здобули	— 3		1	— здобули
втратили	— 1		3	— втратили

Схема 18

¹⁹ Змагання, що складаються з двох ігор (стикові матчі) мають, при 3-бальній системі, ту особливість, що набрана кількість очок відповідає лише одній комбінації зіграних поєдинків (**див. таблицю 4**).

При 2-бальній системі такого не скажеш. Оскільки 2 очки команда може набрати в різних комбінаціях зіграних поєдинків: як при 2-ох нічиїх, так і при 1 виграші — 1 програші (**див. таблицю 5**).

Висновок. У зв’язку з тим, що в сучасному футболі змагання проводяться за 3-бальною системою, ми, при аналізі стикових матчів, маючи інформацію про кількість набраних командою очок, одночасно одержуємо точну інформацію і про підсумки зіграних нею поєдинків. І навпаки. Таким чином, одна інформація дублює іншу.

Таблиця 4

0 очок:	2 програші
1 очко:	1 нічия — 1 програш
2 очка:	2 нічії
3 очка:	1 виграш — 1 програш
4 очка:	1 виграш — 1 нічия
5 очок:	у 2-х матчах набрати неможливо
6 очок:	2 виграші

Таблиця 5

0 очок:	2 програші
1 очко:	1 нічия — 1 програш
2 очка:	2 нічії
	1 виграш — 1 програш
3 очка:	1 виграш — 1 нічия
4 очка:	2 виграші

Турнір №3 ЛЧ-99/00 I раунд		ігсь стамбулі	Турнір №4 ЛЧ-99/00 II раунд	
	<i>Байєр</i>		<i>Реал</i>	
виграшів	— 1		0	виграшів
нічийх	— 1		1	нічийх
програшів	— 0		1	програшів

Схема 19

ження фігурує в Балансі матчів (*див. схему 19*), воно однозначно має бути і в Балансі очок. Таким чином маємо ще одне підтвердження, що при аналізі попередньої Напівпозиції (*Баланс очок*) до розгляду належить брати схему 18, а не 17. А, звідси, і при аналізі Позиції 2 (*Баланс очок*) — схему 7, а не 6.

Позиція 7. Рахунки з головними конкурентами

А ось на цій Позиції співпадінь немає.

“Динамо” — “Байєр” — 1:1; 4:2.

“Динамо” — “Реал” — 1:2; 2:2.

Дивує, чи не правда? Дивує з двох причин.

Перша. Провівши аналіз 13 попередніх Позицій (7 — Блоку перемог, 6 — Змішаного блоку), ми жодного разу не зустрілися з відсутністю співпадінь. І хоч кожний такий випадок сприймався, як маленьке диво — людина до всього зникає. Навіть до речей дивовижних. Якщо вони йдуть послідовно, і безперервно, врешті стають прогнозованими. Їх чекаєш. І коли очікуване раз за разом справджується, мимоволі починаєш вважати, що інакше й бути не може.

Друга. Після лавини однакових рахунків, що були зафіксовані на цій Позиції аж з трьома головними конкурентами “Динамо” в групах Блоку перемог, поєдинки лише з двома командами Змішаного блоку здавалося приречені на співпадіння.

До методики дослідження. Пункт 2.

Як би там не було, відсутність співпадіння на такому опрацьованому етапі дослідження викликає запитання. І чи не більше ніж його присутність. Присутність, звісно, теж. Бо нікуди не поділося відчуття дива. Проте, глибоко в душі починаєш усвідомлювати, що маєш справу з якоюсь грандіозною, загадковою системою. Неспішно, крок за кроком, вона відкриває свої таємниці. Відкриває дуже аргументовано, послідовно. Тому, незчувшись,

зростаєшся з цим інформаційним потоком. Входиш в нього. І він захоплює, несе, поглинає. Перебуваєш під враженнями його багатопланової, всепронизуючої логіки невідомого походження, ніби в іншому вимірі, іншому, паралельному світі. Непомітно для свідомості відбувається метаморфоза й кудись тікає відчуття реальності. І вже здається, що зітканий із суцільних співпадінь та неймовірностей світ, де опинився під дією логічного гіпнозу, не є фантомний, а єдино справжній. Реальний. А той, інший — ні. Той, де співпадіння сприймаються як поодинокі, сліпі, нічого не варті випадки. Де від серйозного дослідження загадкового явища відхрещуються, і відзобобонюються. Де кожний, хто наважеться бодай натякнути про науковий погляд на цю тему, сприймається, як Стецько з “веселої хати”. Отой, якраз несерйозний. Сюрреалістичний. Він лежить десь там, за порогом примарних сновидінь. Якщо й існує, то ненасправді. Як кажуть росіяни — “понарошку”. Немов у “Матриці”...

І ось раптом, наче кухоль джерелиці межі очі — співпадіння відсутнє. Відсутнє там, де за всіма ознаками, мало бути. Зобов’язане бути!.. Все нараз перевернулося з ніг на голову. Чи навпаки? Тепер уже лихий його розбере...

Приблизно такі почуття та думи терзали автора, коли вперше зіштовхнувся з вражаючим феноменом — нелогічним проявом логічних співпадінь. То вже потім, коли окремі хаотичні пошуки переросли в глобальне дослідження, в мізках розгуманилося. Стало зрозуміло, що подібні випадки непоодинокі. Вони є обов’язковою передумовою кожного нового відкриття. Мають свою глибоку логіку і, так само як співпадіння, систематизовані. Та найголовніше — вони є життєво необхідною частиною тієї футбольно-логічної конструкції, яку оце з вами, шановні читачі, зусібіч обмацуємо і обмислюємо.

Згодом, коли назбирається достатньо фактів, ми ще раз повернемося до цієї теми. Розкриємо важливу, визначально важливу суть нелогічних проявів логічних співпадінь. Наразі ж, просто констатуємо, що таке явище існує і дамо собі спокій. А йому робочу назву — **алогічний зріз**.

* * *

Сказати, що автор збирався згорнути дослідження, коли вперше нарався на алогічний зріз, буде нещиро. Звичайно, ні. Але впевненість, навіть деяка самовпевненість від перед-

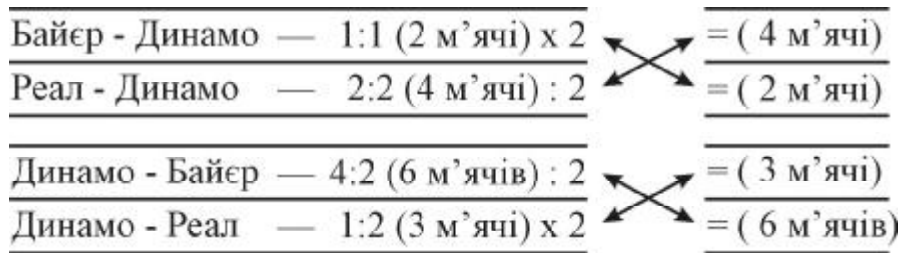

Схема 20

чуття наближення до порогу відкриття, дала тріщину. Що було, те було. Проте, були і дві думки, які досить швидко цю тріщину заштукували.

Перша. Алогічний зріз — не відсутність співпадіння, а відсутність розуміння. Тобто, автор небезпідставно вважав, що бачить лише частину слона. Причому, задню. Тому безапеляційно стверджувати, що у загадкової художини, мов у крота, десь поділися очі, чи заплили салом — принаймні передчасно.

Друга. Варто уважніше придивитися до наявних фактів. Цілком ймовірно, що співпадіння таки існує, але в дещо іншій, непрямій формі.

І справді. Якщо загадку рахунків у матчах з головними конкурентами не штурмувати тупою навалою, а спробувати розкусити тонко прорахованим маневром, відкриємо ще одну дивовижну грань випадкових співпадінь.

Виявляється, коли порівнювати підсумки поєдинків з головними конкурентами в дзеркальній проекції (нічия — нічия; виграш — програш) і брати до уваги лише кількість забитих м'ячів, то співпадіння утворюється при умові, множення, або, відповідно, ділення на 2 (*див. схему 20*).

Невеличкий анонс. Остаточо скинути покров Ізиди з математичних наворотів, що виникли чомусь при співпадінні рахунків Змішаного блоку, зможемо лише в III частині, коли дослідження вийде на наступний, значно вищий рівень.

Підіб'ємо нарешті підсумки цього, аж надто зтяжнього розділу. Зведемо у спільну таблицю весь опрацьований матеріал (*див. схему 21*).

Розділ 5

СПІВПАДІННЯ БЛОКУ ПОРАЗОК

Турнір №5

2000 рік ЛЧ-00/01	І	В	Н	П	М	О
1. Андерлехт (Бельгія)	6	4	0	2	11-14	12
2. МЮ (Англія)	6	3	1	2	11-7	10
3. ПСВ (Голландія)	6	3	0	3	9-9	9
4. Динамо (Київ)	6	1	1	4	7-8	4

1 тур:

ПСВ — “Динамо” — 2:1

МЮ — “Андерлехт” — 5:1

2 тур:

“Динамо” — МЮ — 0:0

“Андерлехт” — ПСВ — 1:0

3 тур:

“Динамо” — “Андерлехт” — 4:0

ПСВ — МЮ — 3:1

4 тур:

“Андерлехт” — “Динамо” — 4:2

МЮ — ПСВ — 3:1

5 тур:

“Динамо” — ПСВ — 0:1

“Андерлехт” — МЮ — 2:1

6 тур:

МЮ — “Динамо” — 1:0

ПСВ — “Андерлехт” — 2:3

Турнір №6

2001 рік
ЛЧ-01/02

	І	В	Н	П	М	О
1. Ліверпуль (Англія)	6	3	3	0	7-3	12
2. Боавішта (Португалія)	6	2	2	2	8-7	8
3. Борусія (Німеччина)	6	2	2	2	6-7	8
4. Динамо (Київ)	6	1	1	4	5-9	4

1 тур:

“Динамо” — “Борусія” — 2:2

“Ліверпуль” — “Боавішта” — 1:1

2 тур:

“Боавішта” — “Динамо” — 3:1

“Борусія” — “Ліверпуль” — 0:0

3 тур:

“Ліверпуль” — “Динамо” — 1:0

“Боавішта” — “Борусія” — 2:1

4 тур:

“Динамо” — “Ліверпуль” — 1:2

“Борусія” — “Боавішта” — 2:1

5 тур:

“Борусія” — “Динамо” — 1:0

“Боавішта” — “Ліверпуль” — 1:1

6 тур:

“Динамо” — “Боавішта” — 1:0

“Ліверпуль” — “Борусія” — 2:0

ЗМІШАНИЙ БЛОК

Турнір №3 ЛЧ-99/00 I раунд		вісь симетрії		Турнір №4 ЛЧ-99/00 II раунд																	
<i>Позиція 1:</i>		Підсумкова таблиця																			
<table border="1"> <tr><td>1</td><td>Лаціо</td></tr> <tr><td>2</td><td>Динамо</td></tr> <tr><td>3</td><td>Байєр</td></tr> <tr><td>4</td><td>Марібор</td></tr> </table>		1	Лаціо	2	Динамо	3	Байєр	4	Марібор	<table border="1"> <tr><td>1</td><td>Баварія</td></tr> <tr><td>2</td><td>Реал</td></tr> <tr><td>3</td><td>Динамо</td></tr> <tr><td>4</td><td>Русенборг</td></tr> </table>				1	Баварія	2	Реал	3	Динамо	4	Русенборг
1	Лаціо																				
2	Динамо																				
3	Байєр																				
4	Марібор																				
1	Баварія																				
2	Реал																				
3	Динамо																				
4	Русенборг																				
<i>Позиція 2:</i>		Баланс очок <i>2-бальна система</i>																			
		здобули — 5		7 — здобули																	
		втратили — 7		5 — втратили																	
<i>Позиція 3:</i>		Баланс матчів																			
		виграшів — 2		3 — виграшів																	
		нічийх — 1		1 — нічийх																	
		програвшів — 3		2 — програвшів																	
<i>Позиція 4:</i>		Перебіг турніру																			
		початок —		початок																	
		закінчення +		закінчення +																	
<i>Позиція 5:</i>		Динаміка очкового поповнення																			
2 стартові тури:		фаза невдач —		фаза невдач :тури стартові 2																	
4 фінішні тури:		фаза успіху +		фаза успіху :тури фінішні 4																	
<i>Позиція 6:</i>		Протистояння з головними конкурентами <i>з Байєром з Реалом</i>																			
		Баланс очок за 2-бальною системою																			
		здобули — 3		1 — здобули																	
		втратили — 1		3 — втратили																	
		Баланс матчів																			
		виграшів — 1		0 — виграшів																	
		нічийх — 1		1 — нічийх																	
		програвшів — 0		1 — програвшів																	
<i>Позиція 7:</i>		Рахунки з головними конкурентами																			
Байєр - Динамо — 1:1 (x2)		←		(x2) 1:2 — Динамо - Реал																	
Динамо - Байєр — 4:2 (:2)		←		(:2) 2:2 — Реал - Динамо																	

Якщо порівнювати співпадіння останньої третьої пари групових турнірів, які провів ФК “Динамо” Київ у Лізі Чемпіонів під началом Лобановського, то знайдемо, що вони різночасні схожі з першою парою та надто відмінні від другої.

Позиція 1. Підсумкова таблиця

Як і в Блоці перемог, маємо ідентичне співпадіння. Щоправда, цього разу не радісне — в обох групових турнірах кияни фінішували останніми (див. схему 22).

Позиція 2. Баланс очок

Як і в часи гучних перемог над “Барсою” та “Арсеналом”, динамівці мають в обох групових турнірах однакову кількість здобутих (+4) та втрачених (-14) очок (див. схему 23).

Позиція 3. Баланс матчів

Звідси однаковий баланс матчів: 1 — виграш, 1 — нічия, 4 — програші (див. схему 24).

Позиція 4. Перебіг турніру

Знову як в Блоці перемог — подібний перебіг подій. У Турнірі №5, що за часом стартував раніше (ЛЧ-00/01), кияни свої 4 очки здобули в першій половині змагань, а в другій — все програли. В Турнірі №6, що стартував пізніше (ЛЧ-01/02), спочатку втратили все (в 5 матчах 1 очко), а вже потім, в останній, нікому непотрібній грі, здобули перемогу (див. схему 25).

Позиція 5. Динаміка очкового поповнення

Аналізуючи динаміку очкового поповнення в попередніх розділах (Блок перемог та Змішаний блок), можна було зауважити одну особливість. У всіх, без винятку, групових турнірах ігрові тури розділювалися на два, чітко розмежовані періоди: коли “Динамо” здобувало очки, і коли з очками було сутужно. Причому успішні та невдалі тури утворювали завжди однакове співвідношення — 4 до 2. Така стабільна випадковість (аж у 4-ох групових турнірах поспіль) викликає чергове здивування.

Не порушилася традиція і в Блоці поразок. Все ті ж незмінні 4 — 2. Однак, як завжди, є відмінності. Щоб зрозуміти які, поглянемо на підсумки виступів “Динамо” в Турнірах №5 та №6. Тур, в якому кияни набирали очки (незалежно 3 чи 1), позначимо плюсом, не набирали — мінусом (див. схему 26).

Як бачите, традиційного розділення на стартові і фінішні тури немає. Натомість є інше

Турнір №5 ЛЧ-00/01		Турнір №6 ЛЧ-01/02	
	Місце	Місце	
Андерлехт	1	1	Ліверпуль
МЮ	2	2	Боавішта
ПСВ	3	3	Борусія
Динамо	4	4	Динамо

Схема 22

Турнір №5 ЛЧ-00/01		Турнір №6 ЛЧ-01/02	
здобули — 4	4 — здобули	4 — здобули	здобули
втратили — 14	14 — втратили	14 — втратили	втратили

Схема 23

Турнір №5 ЛЧ-00/01		Турнір №6 ЛЧ-01/02	
виграшів — 1	1 — виграшів	1 — виграшів	виграшів
нічий — 1	1 — нічий	1 — нічий	нічий
програшів — 4	4 — програшів	4 — програшів	програшів

Схема 24

Турнір №5 ЛЧ-00/01		Турнір №6 ЛЧ-01/02	
початок	+	-	початок
закінчення	-	+	закінчення

Схема 25

Турнір №5 ЛЧ-00/01		Турнір №6 ЛЧ-01/02	
1 тур:	-	1 тур:	+
2 тур:	+	2 тур:	-
3 тур:	+	3 тур:	-
4 тур:	-	4 тур:	-
5 тур:	-	5 тур:	-
6 тур:	-	6 тур:	+

Схема 26

Турнір №5 ЛЧ-00/01		ось симетрії	Турнір №6 ЛЧ-01/02	
4 крайні тури	— 0		4 — тури крайні 2	
2 серединні тури	— 4		0 — тури серединні 4	

Схема 27

Турнір №5 ЛЧ-00/01

1 тур: —	} крайні тури	— початок
2 тур: —		
3 тур: +	} серединні тури	— середина
4 тур: +		
5 тур: —	} крайні тури	— закінчення
6 тур: —		

Схема 28

Турнір №5 ЛЧ-00/01

1 тур: +
2 тур: +
3 тур: —
4 тур: —
5 тур: —
6 тур: —

Схема 29

Турнір №5 ЛЧ-00/01

	позиція 4	позиція 5	факт
1 тур: +	+	—	—
2 тур: +	+	—	+
3 тур: —	—	+	+
4 тур: —	—	+	—
5 тур: —	—	—	—
6 тур: —	—	—	—

Схема 30

— розділення на крайні і серединні тури. Особливо чітко це проявилось в Турнірі №6. Але й в Турнірі №5 також. Якщо за основу брати не лише порядкові номери турів (тобто першу і останню гру), а й безперервність однакового результату (або позитивного, або

негативного), то тури 4, 5, 6 сприйматимуться як завершальні. Тобто, крайні.

Таким чином, вимальовується чергове дзеркальне співпадіння. Турнір №5: 4 крайні тури — 0 очок; 2 серединні — 4 очки. Турнір №6: 2 крайні тури — 4 очки; 4 серединні — 0 (*див. схему 27*).

Аналітичний відступ

Напрошується запитання. Якщо припускати, що процес керований, чому тоді в Турнірі №5 співвідношення крайніх турів таке перекосячене: на початку лише один, вкінці — аж три? Логічною була б пропорційна побудова (*див. схему 28*).

Хіба в такому вигляді підсумки Турніру №5 не мали б більше підстав сприйматися, як творіння розуму, а не хаотична випадковість?..

Виявляється ні, не мали б. Бо якщо “Динаміка очкового поповнення” (Позиція 5) склалася б досконало, як на схемі 28, то порушилася б інша логіка — “Перебігу турніру” (Позиція 4). Тоді замість традиційного розділення підсумків на дві частини: початок — закінчення (*див. Схему 25*), відбувся б розподіл на три: 1-2 тур — початок; 3-4 — середина; 5-6 — закінчення (*див. Схему 28*). А при такому розкладі початкову стадію успішно ніяк не назвеш. Отже, розвалилося б дзеркальне (та й взагалі будь-яке) співпадіння “Перебігу турніру”.

У той же час, підсумки ЛЧ-00/01 (№5) далекі від досконалості і з точки зору Позиції 4. Адже для того, щоб переконливо стверджувати про успішність початкової стадії, все в ідеалі мало б виглядати так (*див. схему 29*).

Не виглядає. Чому?

З тієї ж причини, яка наведена двома абзацами вище. Лише все міняється місцями. Якщо підсумки ідеальні для Позиції 4 (“Перебіг турніру”), вони категорично не підходять Позиції 5 (“Динаміка очкового поповнення”). Адже успішні тури на схемі 29 (1-2) ніяк не назвеш серединними. Більше того, пропадає саме поняття середини, а з ним і розділення підсумків змагань на крайні й серединні тури. Значить, дзеркальне співпадіння з Турніром №6 руйнується.

Щоб краще зрозуміти суть проблеми, зведемо все до купи. Нижче подаємо схему на якій:

— в першій колонці — умовні підсумки виступів ФК “Динамо” Київ у Турнірі №5, які були б ідеальні для Позиції 4;

— в другій — ідеальні для Позиції 5;

— в третій — фактичні підсумки, зафіксовані насправді (*див. схему 30*).

Турнір №6
ЛЧ-01/02

Ідеальна ситуація
для Позичії 4:

Перебіг турніру

1 тур:	-	} початкова стадія
2 тур:	-	
3 тур:	-	
4 тур:	-	
<hr/>		
5 тур:	+	} кінцева стадія
6 тур:	+	

Схема 31

Турнір №6
ЛЧ-01/02

Допустима ситуація
для Позичії 4:

Перебіг турніру

1 тур:	-	} початкова стадія
2 тур:	-	
3 тур:	-	
4 тур:	-	
5 тур:	-	
<hr/>		
6 тур:	+	кінцева стадія

Схема 32

А тепер, коли після проведеного аналізу горизонти розуміння утвореної дисгармонії розширилися, дещо підкоректуємо запитання.

Якщо припускати, що процес керований, то якими мали б бути підсумки Турніру №5?

Відповідь однозначна: такими, як в третій колонці на схемі 30. Тобто — якими вони є насправді.

До методики дослідження. Пункт 3.

Із проведеного аналізу приходимо до розуміння: співпадіння можуть бути не лише безпосередні, помітні, але й неочевидні. Так би мовити — середньоарифметичні, які враховують кілька факторів, що мають вплив на подію (матч, турнір, тощо). Звідси висновок.

За внутрішнім змістом співпадіння бувають прямі і зміщені.

* * *

Але це не все. Ще одну закономірність відкріємо, якщо подібний аналіз проведемо з Турніром №6 (ЛЧ-01/02).

Аналітичний відступ

Стосовно Позичії 5 в ЛЧ-01/02 все склалося ідеально: 1 і 6 тури — (+) крайні; 2-5 — (-) серединні (див. Схему 26). Однак, якщо на підсумки цього ж турніру подивитися з іншого боку, з Позичії 4, про подібну ідилію говорити не випадає. Бо стверджуючи, що перебіг Турніру №6 розділений на дві фази — невдалу початкову і успішну кінцеву (див. схему 25) — мусимо мимоволі закривати очі на деякі невідповідності. А саме, що матч 1-го туру “Динамо” — “Борусія” підпадає під категорію невдалого, хоч кияни в тому поєдинку зіграли

у нічию (2:2). Тобто, здобули 1 залікове очко. А також, що між кількістю турів початкової та кінцевої стадії утворився очевидний перекик: початок — 5 турів; закінчення — 1.

Про перекик уже йшлося. Коли розмірковували, що для визначення протяжності стадії (початкової чи кінцевої) слід орієнтуватися не лише на нумерацію турів (початкові — 1-3; кінцеві — 4-6), але й на безперервність однакового результату. Для Позичії 4 (“Перебіг турніру”) в ідеалі мало б виглядати так (див. схему 31).

У нашому випадку могло бути і так (див. схему 32).

Але ж не було ніяк. Насправді все склалося як на схемі 26. Тобто, у першому турі замість мінусу маємо плюс. Як це пояснити?

Найперше — початкова стадія ЛЧ-01/02 настільки невдала, що навіть деяке відхилення від класичної схеми (31 або 32) погоди, як кажуть, не робить. Адже чотири поразки в п’яти турах при будь-якій конфігурації гарантують Турніру №6 однозначну провальність на цьому змагальному відтинку. І самотня, неприкаяна нічия, куди її не тицьни, важить, як комар на коромислі. Тобто, якщо б мирова з “Борусією” трапилася не в 1-му турі, а в будь-якому іншому, загальна картина була б такою ж: початок — мінус; закінчення — плюс. Щоб переконатися, розглянемо **схему 33**. У ній наведено усі можливі варіанти єдиного нічийного підсумку ЛЧ-01/02 і як би вони відбилися на перебігові турніру.

Такі ось викладки й колізії сухих розрахунків. Якщо ж до уваги брати не лише бездушну статистику, але й живий перебіг матчу “Динамо” — “Борусія”, то останні краплини позитиву вивітряться наче нашатирний спирт з розкоркованого фанфурика. Адже після першого тайму

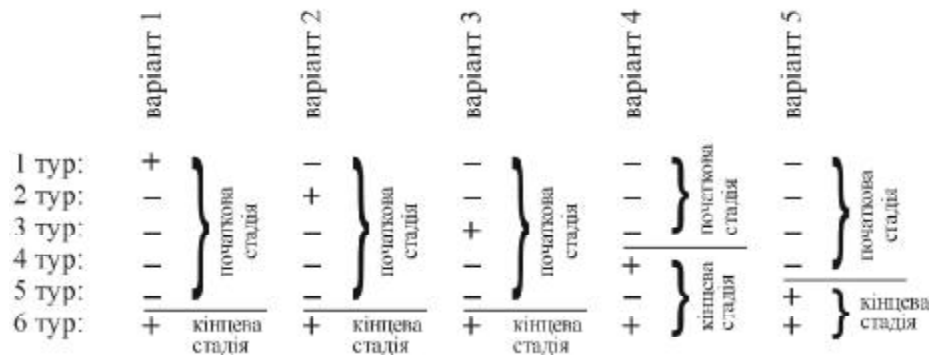
Турнір №6
ЛЧ-01/02

Схема 33

кисяни вели — 2:0. Коли ж у другому німці зрівняли — в душу наче хто хрину натер. Принаймні жодна з чотирьох наступних поразок більшим розчаруванням уже не стала. Тому, якщо за фактом оту злощасну нічию записуємо як плюс, то за змістом — великий жирний мінус.

Тепер проаналізуємо спроможність до компромісу Позичії 5 (“Динаміка очкового поповнення”).

І що ми бачимо? Жодних компромісів. Не посунеш, що чорне за нігтем. Мов сокирою зарубку цюкнули. Бо якщо мова йде про крайні і серединні тури, то Турнір №6 на цій Позичії має лише один безальтернативний варіант, щоб утворилася така побудова: 1 і 6 тури — плюс; 2-5 — мінус. Інакше не складеться дзеркальне співпадіння з Турніром №5 (див. Схему 26).

Далі все логічно. Якщо для однієї Позичії (в даному випадку Позичії 4) конкретний результат у конкретному турі не є обов’язковим, а для іншої (Позичії 5) навпаки — лише так і не інакше — то, зрозуміло, підсумок поєдинку складеться на замовлення Позичії 5. За умови, звісно, що процес керований. В такому разі співпадіння стосовно Позичії 5 буде пряме, а Позичії 4 — зміщене. Що і маємо за фактом.

До методики дослідження. Пункт 4

Отже, провівши у двох Аналітичних відступах детальний розгляд Позичії 4 і 5, ми прийшли до відкриття двох передумов виникнення зміщених співпадінь.

Зміщене співпадіння утворюється:

1) як середньоарифметичний показник кількох факторів (позицій, матчів, турнірів тощо), назвемо його — пропорційно-зміщене співпадіння;

2) як пряме співпадіння з одним фактором, непорушним у своїй побудові, що змушує до зміщення всі інші фактори — домінантно-зміщене співпадіння.

Авторський відступ

Ця книга задумувалася як читиво для широкого загалу. Дуже широкого. І хоч сама собою ідея скидається на наукове відкриття, автор, як міг зауважити спостережливий читач, робить усе можливе, щоб триматися від науковості подалі. Причина проста: масовість і наука — речі несумісні. Тому свідомо уникається специфічної, малозрозумілої термінології. Там, де позбутися не вдається, робляться часті, максимально повні (зрозуміліші) повторення. Подача матеріалу йде на кшталт літературного твору, а не у формі чітко вираженого наукового реферату, де все зайве, ліричне, відсікається. Знахідки і відкриття, що претендують на статус наукових, туго переплетені з реальними життєвими подіями та емоціями. Можливо, частіше належного вживаються схеми й таблиці, в яких автор прагне не лише зафіксувати напрацьовані факти, але й показати поетапну логічну трансформацію думки, що призвела до того чи іншого відкриття. Ну і, звичайно ж, мова. Її аж ніяк не назвеш науковою. Швидше побутово-розмовна. І це теж робиться свідомо. В сподіванні, що таким чином ідея стане доступнішою широким вболівальницьким колам.

Наскільки задумане вдається втілювати в реальність, питання іншого штибу. Зрозуміло лише, що одного бажання замало. Потрібна висока журналістська кваліфікація, навіть неабиякий літературний хист, щоб зробити складне простим, а незрозуміле — доступним. І далеко не факт, що авторіві таке під силу. Але, як полюбляють каламбурити наші аж надто веселі політики, — маємо те, що маємо. Бо незважаючи на зусилля тримати тему в заданому гостросюжетному руслі, вона однаково зсунулася в колію занудної циферії. Це не тішить. Та варіантів, як подати необхідний матеріал інакше, у автора немає. Щиро.

Таблиця 6

Турнір №5
ЛЧ-00/01

	1 тур	2 тур	3 тур	4 тур	5 тур	6 тур
1. Андерлехт	0	3	3	6	9	12
2. МЮ	3	4	4	7	7	10
3. ПСВ	3	3	6	6	9	9
4. Динамо	0	1	4	4	4	4

Звичайно, серйозне і кучеряве виправдання знайдеться будь-якому неумійству. Цьому теж. Адже без зайвих роз'яснень зрозуміло, що сухувата, можливо не надто цікава інформація Аналітичних відступів доконче потрібна. Лише на її базі, на базі відкриттів, що вона породжує, прийдемо до розгадки таємниці Лобановського та інших дивовижних загадок футболу. Тих, що уже намалювалися в нашому дослідженні, і які ще чекають попереду. Однак, це суті не міняє. Єдине, що тішить — ми в цілому здолали нудотно-випалену статистичну Сахару. Нарешті, напрацювали мінімально необхідний методологічний матеріал, з яким уже можна розпочинати повноцінне дослідження. Звісно, надалі теж зустрічатимуться, і не раз, математично висушені бархани та місцями занудні логічні перемети, але вони вже не будуть такими обширними і масовими.

Позиція 6. Протистояння з головними конкурентами

Визначати головних конкурентів “Динамо” у групових турнірах Блоку поразок зовсім непросто. Принаймні складніше ніж у Блоці перемог, а тим паче, у Змішаному блоці. Причина банальна — кияни виступили настільки провально, що по суті ніякої конкуренції нікому не склали. Зважте самі. Коли команду, що посіла в групі передостаннє 3-є місце, розділяє з ДК більше ніж 3 очки (тобто, більше ніж перемога), то хіба її можна вважати конкуруючою? Особливо, коли шанс обігнати цей клуб динамівці втратили ще за тур до фінішу. В такому випадку головних конкурентів, мабуть, треба визначати не за перебігом турніру, як в Блоці перемог, і не за його підсумками, як в Змішаному блоці, а за якимись іншими критеріями.

Очевидно, в Блоці поразок слід відмовитися від самого поняття “головний конкурент”. Звичайно, в схемах та роз'ясненнях до них уже звичного, напрацьованого терміну уникати не конче, щоб, як повчав кіт Матроскін “не порушувати звітної відомості”, але по суті, мову належить вести не так про конкурентів “Динамо”, як його гробителів. Про команди, після зустрічі з якими турнірне становище ДК стало безнадійним. Щоб визначити цих суперників і не зсунутися в суб'єктивізм, пропонує провести аналіз очкового поповнення усіх команд за турами. А для київського “Динамо” ще й аналіз найвизначальніших матчів та їх вплив на подальшу долю клубу. Почнемо з Турніру №5 (*див. таблицю 6*).

І що ми бачимо? А бачимо — після 4-го туру становище ДК було цілком бадьореньке. Нічого не втрачено, все у власних руках. Але

якби, зрештою, щось і не зрослося — вистачило б малого. Досить було здобути у передостанньому 5-му турі очікувану перемогу над ПСВ Ейндховен (грали ж бо у Києві), щоб сезон, навіть при найгірших розкладах, не сприймався безнадійно проваленим. Адже з 7-ма очками (а саме стільки набрали б кияни у випадку перемоги над голландцями) “Динамо” вже фінішувало. У I груповому раунді ЛЧ-99/00. І, як знаємо, — успішно. Тоді цього доробку вистачило, аби пройти далі. Тож, в очковому еквіваленті 7 залікових пунктів були б, скажемо так, прийнятним мінімумом. Інша справа, підсумкове місце. Але й тут не все однозначно. Якщо в турнірній таблиці більше нічого не мінялося б (тобто, решту матчів у групі завершилися так, як воно сталося насправді), кияни посіли б не 4-ту, а 3-тю сходинку, опустивши на останню ПСВ (*див. таблицю 7*).

Однак, і це не все. Домашня перемога над Ейндховеном докорінно змінила б мотивацію та психологію динамівців. Тоді на останній поєдинок в Манчестер кияни їхали б не смиренними ягнятами, щоб приречено лягти під закланний ніж “червоних дияволів”, а затятими бультер'ерами, щоб з горлянок отих “дияволів” вигризти право на подальший поступ в Лізі Чемпіонів. І хай би той матч закінчився так, як закінчився — перемогою манкуніанців, але то був би Матч! Битва! Останнє полювання Акелли! І заюшений переможець, стікаючи кров'ю, віддав би шану гідному суперникові.

Таблиця 7

Турнір №5
ЛЧ-00/01

	1 тур	2 тур	3 тур	4 тур	5 тур	6 тур
1. Андерлехт	0	3	3	6	9	12
2. МЮ	3	4	4	7	7	10
3. Динамо	0	1	4	4	7	7
4. ПСВ	3	3	6	6	6	6

Таблиця 8

Турнір №5 ЛЧ-01/02	Турнір №6 ЛЧ-01/02					
	1 тур	2 тур	3 тур	4 тур	5 тур	6 тур
1. Ліверпуль	1	2	5	8	9	12
2. Боавішта	1	4	7	7	8	8
3. Борусія	1	2	2	5	8	8
4. Динамо	1	1	1	1	1	4

Приспустив би переможні знамена і вдарив барабанний дріб, коли б з поля на щитах виносили нескорених. Переможених, але нескорених. Як в Мюнхені. В тому сумному і славному півфіналі...

Лірика? Можливо. Лише після облому з голландцями на лірику вже нікого не тягнуло. Збайдужілу динамівську душу враз огорнула сіра проза. Нудна і безпросвітна, як листопада сльота.

Висновок напрошується сам. Головним конкурентом, чи то пак, “убієнтом” “Динамо” в ЛЧ-00/01 став ПСВ Ейндховен.

Подібним чином проаналізуємо Турнір №6 (ЛЧ-01/02). Спершу розглянемо таблицю очкового поповнення (див. таблицю 8).

Після 4-го туру кияни відставали від найближчого втікача “Борусії” вже на 4 пункти. Наступна гра в Дортмунді. Щоб зачепитися за мізерний шанс, потрібна перемога. Без варіантів — лише перемога. Тобто — стрибнути вище голови. З парашутом. І справа не тільки в силі німців. Гра киян на чужому полі — непобивний козир в руках суперника. Принаймні так бачилася ситуація вболівальницькими очима. Адже після 4-ох поспіль провалених поєдинків (нічия в 1-му турі, як вже згадувалося, теж сприймалася трагічно) чекали, що в 5-му раптом трапиться диво, ще й у ворожому лігві, міг хіба крепко підігрітий суперфанат. Це було б справді щось дивовижне. А в дива, з минулої весни, в динамівському таборі ніхто не вірив. Тому за два тури до фінішу бойовий дух команди згас. Якщо в чийось очах і відсвічувало, то аж ніяк не

Турнір №5 ЛЧ-00/01	Турнір №6 ЛЧ-01/02	
	з ПСВ	з Ліверпулем
здобули — 0	0	здобули
втратили — 6	6	втратили

Схема 34

Турнір №5 ЛЧ-00/01	Турнір №6 ЛЧ-01/02	
	з ПСВ	з Ліверпулем
виграшів — 0	0	виграшів
нічийх — 0	0	нічийх
програшів — 2	2	програшів

Схема 35

шалене полум'я зятої боротьби. Швидше блаженський вогник похоронної свічки. Що врешті і підтвердили реальні події.

Висновок: в ЛЧ-01/02 “Динамо” поховали як ніколи рано. Ще в середині турніру. Могильником виступив “Ліверпуль”. Саме з цією командою кияни провели стикові матчі (3-4 тур). І хоч обидва рази поступилися в рівній боротьбі (на відміну, наприклад, від поразки в Манчестері) — це був вирішальний удар. Нокаут, після якого команда вже не піднялася.

Баланс очок

В принципі баланс підбивати ні з чого. Очок немає. Поєдинки з ПСВ та “Ліверпулем” динамівці усі до єдиного програли. Однак, як мовиться, відсутність результату — теж результат. Особливо, коли це співпадиння (див. схему 34).

Баланс матчів

Аналогічно. Напівпозиція, як зазначалося, дублює попередню (див. схему 35).

Позиція 7. Рахунки з головними конкурентами

Чергова дивовижа (див. схему 36).

Ніби пора вже й звикнути, та ніяк не звикається. Коли співпадають не просто загальні показники (типу підсумкова таблиця, баланс очок, баланс матчів тощо), але й безпосередньо рахунки конкретно визначених поєдинків — таке неодмінно бентежить. Немов Івана Васильовича із відомого кінофільму — “терзают смутніе сомнения”. Бо переконувати себе всякий раз, що це лише поодинокі, рідкісні випадки, дедалі важче. Особливо після вагону “випадкових” співпадінь наведених і в цьому розділі (див. схему 37), і загалом у другій частині.

Турнір №5 ЛЧ-00/01	Турнір №6 ЛЧ-01/02	
	ПСВ - Динамо	Ліверпуль - Динамо
— 2:1	1:0	Ліверпуль - Динамо
Динамо - ПСВ — 0:1	1:2	Динамо - Ліверпуль

Схема 36

БЛОК ПОРАЗОК

	Турнір №5 ЛЧ-00/01	Турнір №6 ЛЧ-01/02																
Позиція 1:	Підсумкова таблиця																	
	<table border="1"> <tr><td>1</td><td>Андерлехт</td></tr> <tr><td>2</td><td>МЮ</td></tr> <tr><td>3</td><td>ПСВ</td></tr> <tr><td>4</td><td>Динамо</td></tr> </table>	1	Андерлехт	2	МЮ	3	ПСВ	4	Динамо	<table border="1"> <tr><td>1</td><td>Ліверпуль</td></tr> <tr><td>2</td><td>Боавішта</td></tr> <tr><td>3</td><td>Борусія</td></tr> <tr><td>4</td><td>Динамо</td></tr> </table>	1	Ліверпуль	2	Боавішта	3	Борусія	4	Динамо
1	Андерлехт																	
2	МЮ																	
3	ПСВ																	
4	Динамо																	
1	Ліверпуль																	
2	Боавішта																	
3	Борусія																	
4	Динамо																	
Позиція 2:	Баланс очок																	
	здобули — 4	4 — здобули																
	втратили — 14	14 — втратили																
Позиція 3:	Баланс матчів																	
	виграшів — 1	1 — виграшів																
	нічийх — 1	1 — нічийх																
	програшів — 4	4 — програшів																
Позиція 4:	Перебіг турніру																	
	початок +	— початок																
	закінчення —	+ закінчення																
Позиція 5:	Динаміка очкового поповнення																	
	4 крайні тури — 0	4 — тури крайні 2																
	2 серединні тури — 4	0 — тури серединні 4																
Позиція 6:	Протистояння з головними конкурентами																	
	з ПСВ	з Ліверпулем																
	Баланс очок																	
	здобули — 0	0 — здобули																
	втратили — 6	6 — втратили																
	Баланс матчів																	
	виграшів — 0	0 — виграшів																
	нічийх — 0	0 — нічийх																
	програшів — 2	2 — програшів																
Позиція 7:	Рахунки з головними конкурентами																	
	ПСВ - Динамо — 2:1	1:0 — Ліверпуль - Динамо																
	Динамо - ПСВ — 0:1	1:2 — Динамо - Ліверпуль																

Схема 36

АННОТАЦІЯ

Микитюк Михаїл.

К разгадке тайны Лобановского, или непознанная алхимия футбола (Раздел 2).

Известный западноукраинский журналист и методолог провёл комплексное исследование философии футбольной игры выдающегося тренера. Автор приходит к пониманию внутренней природы игры и ее взаимосвязи с общесоциальными и космическими процессами.

RESUME

Mykytiuk Mykhaylo.

To Solution of Lobanovsky's Mystery or Uncognizable Alchemy of Football (Part II).

The famous Western Ukrainian reporter and methodologist has carried out a complex investigation of the philosophy of football game of a prominent coach. The author comes to understanding the inner nature of game and its interconnection with general social and space processes.

Надійшла до редакції 15.07.2009.